

Kantoor van Afgifte: 2800 Mechelen 1

P309638

België - Belgique
P.B. - P.P.
2800 Mechelen 1
BC 7215

Nieuwsbrief

5^e jaargang Nr 3 – juli-augustus-september 2005

Mossen en Lichenen
Planten
paddestoelen

Verschijnt
driemaandelijks
5de jaargang

afzendadres:
Kardinaal Mercierplein 1
2800 Mechelen
studie@natuurpunt.be
www.natuurpunt.be

natuurpunt

Deze nieuwsbrief wordt gratis toegestuurd aan al de leden van:

- ❑ De Werkgroep Mossen en Lichenen
- ❑ De Plantenwerkgroep
- ❑ De Paddestoelenwerkgroep

Wenst u lid te worden van één van de werkgroepen en de nieuwsbrief op regelmatige basis te ontvangen, stuur dan een briefje naar Natuurpunt Studie, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen of een mailtje naar Studie@natuurpunt.be

Het is ook mogelijk de nieuwsbrief digitaal te ontvangen (PDF-formaat). Wie dit wil kan ons hiervoor contacteren.

Wenst u de nieuwsbrief niet langer te ontvangen, geef dan een seintje. Dat spaart moeite en papier.

Veel leesplezier !

De volgende nieuwsbrief zal in januari verschijnen. Artikels en kalenders kunnen tot 20 september ingestuurd worden...

Wil u ons financieel steunen dan kan dat. Giften vanaf 30€ zijn fiscaal aftrekbaar.

Storten kan op rekening rek nr : 230-0524745-92 met vermelding van de volgende projectnummers (opgelet, dit zijn nieuwe nummers!):

- Natuurstudie algemeen	2000
- Hyla	2151
- Fonds H.Franckx	3150
- Zoogdierenatlas	2450
- Zoogdierenwerkgroep	2451
- Hamsterproject	2470
- Vleermuizenwerkgroep	2461
- Vogelwerkgroep	2401
- Plantenwerkgroep	2351
- Ongewerveldenwerkgroep	2251
- Paddestoelenwerkgroep	2301
- Mossenwerkgroep	2201

**Projectnummers individuele
Plantenwerkgroepen:**

-PWG Afdeling Gent.....2352
-PWG West-Vlaanderen.....2353

Giften op deze nummers zijn integraal voor de ondersteuning van de desbetreffende werkgroepen.

INHOUD

Nieuwe uitgave : "Flora van de Vlaamse Ardennen" (Karel De Waele)	4
Kalender overige Planten en Paddestoelenactiviteiten augustus – september (Tim Polfliet, Tineke Thijs)	8

Nieuwsbrief Mossen- en Lichenen

Project korstmossen als bio-indicatoren voor luchtverontreiniging (Dries Van den Broeck)	7
---	---

Nieuwsbrief Planten

Verslag Plantenweekend Moezelvallei Duitsland Mei 2004 (André Van den Bergh)	12
Verslag vakantie te Lermoos (A) in 2004 (André Van den Bergh)	14
Verslag plantenweekend Nederlands Limburg Mei 2005 (André Van den Bergh)	17
Het Etbos (Eksaarde) en de Turfmeersen (Moerbeke) 23 april 2005 (Erik Molenaar)	20
De Reepkens te Wachtebeke en de Moervaartmeersen te Sinaai 11 juni 2005 (Erik Molenaar)	23
Mechelen (Keerdok en Oude binnenstad) 7 mei 2005 (Erik Molenaar)	25
Dendermonde (Brusselse Poort en Denderkaden) 21 maart 2005 (Erik Molenaar)	27
Ruppelmonde, Centrum en Schelde 25 juni 2005 (Erik Molenaar)	30
Tavigny en het Canal de Bernistap 9 april 2005 (Erik Molenaar)	34

Nieuwsbrief Zwammen

Inventarisatie van Paddestoelen in West-Vlaanderen (Christine Hanssens)	40
Cursus Mycologische microscopie Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring (Judith De Keyser)	43

Nieuwe uitgave: “Flora van de Vlaamse Ardennen”

Karel De Waele

Met vreugde en trots kunnen we aankondigen dat de regionale plantenatlas "Flora van de Vlaamse Ardennen" eindelijk verschenen is. Deze uitgave van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen, met medewerking van Plantenwerkgroep Natuurpunt Schelde-Leie en Aminor afdeling Natuur "verpakt" de bijzondere flora van de Vlaamse Ardennen in een mooi tekst-foto-boek.

Deze uitgave is het resultaat van 30 jaar inventarisatie door de regionale plantenwerkgroep Schelde-Leie en bevat meer dan 800 verspreidingskaartjes. De prijs van het boek is €28, voor een 370-tal bladzijden A4 formaat, met ook 200 kleurenfoto's van specifieke planten uit de Vlaamse Ardennen genomen door Gerard Mornie.

Deze uitgave kan afgehaald worden bij het Regionaal landschap Vlaamse Ardennen (info op het nummer 055/20 72 65) of op aanvraag via de Natuurpunt Winkel verkregen worden: 014/47 29 56

Nieuwsbrief MOSSEN & LICHENEN

5e jaargang, nr. 3
juli 2005

natuurpunt
Studie

Werkgroep Mossen en Lichenen

een *symbiose* tussen
Floristisch Onderzoek voor
Natuurbehoud
&
Natuurpunt

Voorzitster:

* Chris Janssens (tel. 014/21.67.49)

Secretaris:

* Karl Hellemans (tel. 03/383.26.58)

Hulpsecretaris:

* Olivier Heylen (tel. 015/22.61.81)

Penningmeester:

* Jan Dirx (tel. 014/58.64.64)

Ereleden:

* Juul Slembrouck (tel. 03/321.32.75)

* Hubert De Meulder (tel. 03/830.13.87)

Kanaliserings artikels:

* Marie-Claire Bottu (tel. 011/68.03.01)

* Tim Polfliet (tel. 015/29.72.73)

* Pierre Kestemont (tel. 02/377.52.10)

* Juul Slembrouck (tel. 03/321.32.75)

Redactie:

* Marie-Claire Bottu (tel. 011/68.03.01)

* Jan Dirx (tel. 014/58.64.64)

* Hilaire Geers (tel. 03/658.73.34)

* Chris Janssens (tel. 014/21.67.49)

* Pierre Kestemont (tel. 02/377.52.10)

* Erik Molenaar (tel. 03/218.59.69)

* Vera Tetsch (tel. 014/36.88.50)

* Willi Sas (tel. 03/293.88.49)

* Juul Slembrouck (tel. 03/321.32.75)

* Henri Stappaerts (tel. 03/288.43.70)

* Walter Van Spaendonck (tel.03/480.54.24)

Eindredacteur:

* Tim Polfliet (tel. 015/29.72.73)

Excursieplanning:

* Vera Tetsch (tel. 014/36.88.50)

Cursusverantwoordelijken:

* François Van Uffelen

(tel. 03/383.33.63)

* Hans Vermeulen (tel. 014/47.29.50)

Hoofdverantwoordelijke lokaal:

* Karl Hellemans (tel. 03/383.26.58)

Contactpersonen:

* Tim Polfliet (tel. 015/29.72.73)

Kard. Mercierplein 1, 2800 Mechelen

* Juul Slembrouck (tel+fax 03/321.32.75)

Drakenhoflaan 147, 2100 Deurne

* Hans Vermeulen (tel. 014/47.29.50)

Graatakker 11, 2300 Turnhout

Doelstellingen Werkgroep

- * bijdrage vormen voor natuurbehoud/-beheer
- * ecologisch onderzoek
- * verspreidingsonderzoek
- * popularisatie van de (korst)mossenstudie
- * stevige band met educatie: cursussen en initiatie-excursies
- * publicaties

De Werkgroep Mossen en Lichenen FON - Natuurpunt is een symbiose tussen de Werkgroep Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud en Natuurpunt. De werkgroep F.O.N. bestudeert al meer dan een decennium de mossen van ons land. De werkgroep opereerde in het verleden hoofdzakelijk in het Antwerpse maar richtte ook tal van excursies elders in, o.a. naar Wallonië en het buitenland.

De werkgroep staat open voor iedereen die geïnteresseerd is in mossen en/of lichenen, leken of gevorderden. Op de excursies worden beginners met zorg opgevangen (educatie). Er wordt tevens veel gewerkt aan feed-back naar de leden. Met dit alles poogt de werkgroep zijn steentje bij te dragen aan zowel mossen- en lichenenstudie, als aan het natuurbehoud.

Voor meer informatie kan u terecht bij:

Tim Polfliet en Roosmarijn Steeman

Kardinaal Mercierplein 1

2800 Mechelen

tel. 015/29.72.73

e-mail mossen@natuurpunt.be

of korstmossen@natuurpunt.be

***Vergeet uw eigen bijdrage (artikels...)
aan de Nieuwsbrief niet!***

Project korstmossen als bio-indicatoren voor luchtverontreiniging

Dries Van den Broeck

Vanaf 1 augustus 2005 start een nieuw bijzonder leefmilieuproject van de provincie Limburg in samenwerking met Natuurpunt Studie vzw . Over de ganse provincie worden een aantal zomereiken geïventariseerd op het voorkomen van korstmossen. Korstmossen zijn zeer gevoelig voor bepaalde vormen van luchtverontreiniging. Daardoor kunnen ze gebruikt worden om na te gaan waar en hoe erg het milieu verontreinigd is en welke impact dit heeft. Bovendien zijn ze ook zeer gevoelig voor klimaatswijzigingen. In Nederland is gebleken dat het aantal zuidelijke soorten daar recent duidelijk is toegenomen . We willen nagaan of dit ook in de Limburg het geval is. Gelukkig beschikken we daartoe als een vergelijkingsbasis over gegevens van vroegere onderzoeken.

Over gans de provincie zullen 530 monsterpunten bekeken worden, liefst vrij gelijkmatig gespreid, dus met ca. 3-4 punten per UTM of IFBL hok. Elk monsterpunt bestaat bij voorkeur uit 10 zomereiken (van enige omvang, met een gemiddelde omtrek tussen 12 en 24 decimeter). Aangezien het de bedoeling is dat deze inventarisatie in de toekomst herhaald wordt mogen deze bomen niet in hun bestaan bedreigd zijn, en zijn ze best goed bereikbaar. Deze bomen staan bij voorkeur niet te dicht bij boerderijen (te directe en lokale invloed van ammoniak). Een afstand van minstens 300 meter is aanbevolen. Er moet liefst een vrije aanstroom van lucht naar de stam zijn. Dus niet met struiken of hakhout er omheen. Liefst ook niet op te stoffige standplaatsen (= zonder gras rond de boomvoet). Deze bomen mogen zich zowel langsheen wegen bevinden als in natuurgebieden.

De identificatie van de te bemonsteren punten is reeds gestart. Indien je wil meewerken aan het kiezen van bemonsteringspunten, gelieve dan het bestaan van geschikte groepen bomen door te geven aan dries.vandenbroeck@telenet.be of op het nummer 0472/57 04 28. Indien je graag informatie ontvangt over de resultaten in je streek, gelieve dit te vermelden.

Indien je bij de inventarisatie zelf aanwezig wenst te zijn, laat dit weten.

Voor augustus staan reeds volgende excursiedagen op de kalender:
03/08, 09/08, 10/08, 16/08, 18/08, 23/08, 24/08, 25/08, 30/08, 31/08.

In principe beginnen de excursies om 9h en eindigen omstreeks 19h. Er worden zo'n 10 monsterpunten (100 bomen) per dag afgewerkt. Wie mee wil op een van deze excursies kan dit eveneens op voorgenoemd nummer of mailadres laten weten om verdere en concretere afspraken te maken.

Kalender Overige Planten en Paddestoelenactiviteiten augustus – september

Tim Polfliet, Tineke Thijs

In het hierna volgende overzicht vind je een selectie van de overige planten en paddestoelen excursies die niet opgenomen zijn in de kalenders van de verschillende individuele werkgroepen. **Raadpleeg ook steeds de kalenders in vorige nummers van de nieuwsbrief.**

7 augustus, Afdeling Geraardsbergen. Wandeling rond het thema Ruigtekruiden Boelaremeersen. (Geraardsbergen)

Samenkomst 14h, Boelaremeers, ingang Kasteeldreef naar Baronnie Van Boelare (einde straat), Gentsestraat. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Johnny Cornelis, 0474 58 08 38 email: johnny_cornelis@hotmail.com.

13 augustus, Afdeling Antwerpen Noord vzw. Wandeling rond het thema Kruiden : Geuren en kleuren van kruidachtige planten. (Ekeren)

Samenkomst 14h30, Oude Landen (poortgebouw kasteel Veltwijck), Veltwijcklaan, 27. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Annie De Koninck, 03 664 92 36 email: antwerpennoord@natuurpunt.be.

14 augustus, Bezoekerscentrum De Watersnip. Wandeling op de paarse heide. (Koersel)

Samenkomst 14h, Bezoekerscentrum De Watersnip, Grauwe Steenstraat, 7/2. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Bezoekerscentrum De Watersnip, 011 45 01 91 email: natuur.watersnip@lin.vlaanderen.be.

20 augustus, Afdeling Plantenwerkgroep Meetjesland. Wandeling rond het thema Plantendeterminatie en -inventarisatie Gent. (Gent)

Samenkomst 09h, Achterkant parking Weba. Einde voorzien omstreeks 12h. Meer info is verkrijgbaar bij Chris Bruggeman, 09 377 71 40 email: chris.bruggeman@belgacom.net.

21 augustus, Afdeling Maasland-Zuid. Wandeling op de Mechelse Heide : Mechelse Heide in bloei. (Maasmechelen)

Samenkomst 14h, Zaal Salamander (Weg naar As), Jozef Smeetslaan. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Jan Maes, 089 76 16 86.

28 augustus, Afdeling Diepenbeek. Wandeling rond het thema Heide Diepenbeekse Maten. (Diepenbeek)

Samenkomst 14h, Sluis over het Albertkanaal, Havenlaan. Einde voorzien omstreeks 16h. Meer info is verkrijgbaar bij Jos Ramaekers, 011 35 15 83, 0477 47 69 63 email: jos.ramaekers@compaqnet.be.

30 augustus, Afdeling Plantenwerkgroep Meetjesland. Wandeling rond het thema Plantendeterminatie en -inventarisatie Sint-Magriete. (Eeklo)

Samenkomst 19h, Sporthal van Eeklo, Pussemierstraat. Einde voorzien omstreeks 22h. Meer info is verkrijgbaar bij Chris Bruggeman, 09 377 71 40 email: chris.bruggeman@belgacom.net.

4 september, Bezoekerscentrum De Watersnip. Wandeling rond het thema Bomen. (Koersel)

Samenkomst 14h, Bezoekerscentrum De Watersnip, Grauwe Steenstraat, 7/2. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Bezoekerscentrum De Watersnip, 011 45 01 91 email: natuur.watersnip@lin.vlaanderen.be.

4 september, Afdeling Grote Nete. Wandeling rond het thema Heide Gerhagen. (Veerle-Laakdal)

Samenkomst 13:45, Vinea (parking), Veerledorp. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Berghmans Herman, 014 84 16 04.

4 september, Afdeling Wevelgem-Menen. Wandeling rond het thema Geneeskrachtige kruiden. (Gullegem)

Samenkomst 09h30, NEC De Rand (hoek Bergelenstraat/Rijksweg), Rijksweg. Einde voorzien omstreeks 12h. Meer info is verkrijgbaar bij Jozef Bruneel, 056 41 52 90 email: jozefbruneel@hotmail.com.

4 september, Afdeling . Wandeling rond het thema Paddestoelendeterminatie Zoerselbos. (Zoersel)

Samenkomst 09h, Bezoekerscentrum Zoerselbos, Boshuisweg, 1-2. Einde voorzien omstreeks 12h. Meer info is verkrijgbaar bij Anja Wijns, 0496 72 48 11, 015 25 21 06.

10 september, Afdeling Antwerpen Noord vzw. Wandeling rond het thema Zaden en vruchten : Verspreiding van zaden. (Schoonbroek (Antwerpen))

Samenkomst 14h30, Bospolder, einde straat, voor de voetgangersbrug, Vierkerkenstraat. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Annie De Koninck, 03 664 92 36 email: antwerpennoord@natuurpunt.be.

11 september, Afdeling Gaverstreke. Bezoek aan het Arboretum van het Provinciaal Domein De Gavers. (Harelbeke)

Samenkomst 09h30, Provinciaal Domein De Gavers (parking oost, kant van Deerlijk), Deerlijkstraat. Einde voorzien omstreeks 12h30. Meer info is verkrijgbaar bij Lucrèse Vannieuwerburgh, 056 71 90 40.

13 september, Afdeling Plantenwerkgroep Meetjesland. Wandeling rond het thema Plantendeterminatie en -inventarisatie Lembeke. (Eeklo)

Samenkomst 19h, Sporthal van Eeklo, Pussemierstraat. Einde voorzien omstreeks 22h. Meer info is verkrijgbaar bij Chris Bruggeman, 09 377 71 40 email: chris.bruggeman@belgacom.net.

18 september, Afdeling De Haan. Wandeling rond het thema Bessen en vruchten. (Wenduine)

Samenkomst 14h, Tramhalte Wenduine-molen, Ringlaan. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Peter Decoo, 059 23 59 09 email: p.decoo@tijd.com.

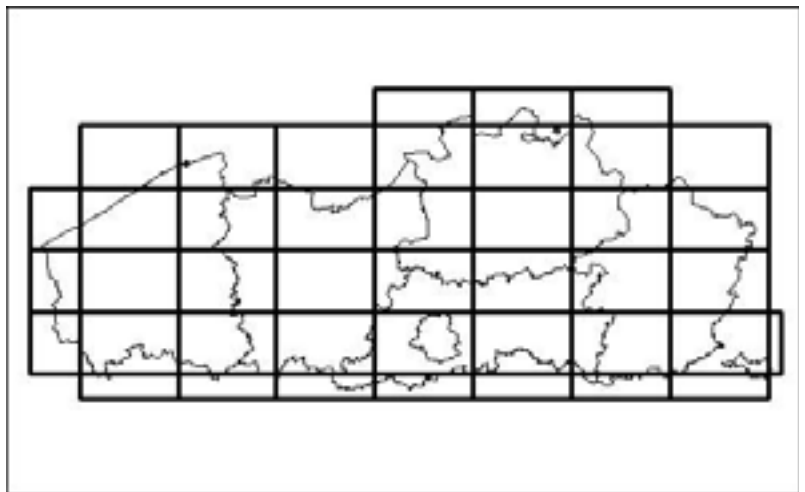
21 september, Afdeling . Wandeling rond het thema Paddestoelen. (Weerde)

Samenkomst 14h, Kerk van Weerde, Dorpsstraat. Einde voorzien omstreeks 17h. Meer info is verkrijgbaar bij Joanna Peeters, 015 61 20 86.

NWB

Nieuwsbrief PLANTEN

5e jaargang, nr. 3
juli 2005

natuurpunt
Studie

Plantenwerkgroepen Natuurpunt

In het Vlaamse land zijn tientallen plantenwerkgroepen actief binnen natuurpunt. Zij organiseren i.s.m. de natuurvereniging talloze planten excursies. De meeste excursies staan ook open voor beginners. Er wordt normaal expliciet aandacht besteed aan educatie (zeker in het kader van de provinciale werking).

Veel werkgroepen doen aan inventarisatie op kilometerschaal (via het 'IFBL-raster' dit in het kader van atlasprojecten. Een reeks werkgroepen spitst zich evenwel toe op de studie en inventarisatie van gebieden zoals biotopen en reservaten. Tijdens een aantal activiteiten van de werkgroep Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud wordt zelfs zeer nadrukkelijk aan vegetatiekunde gedaan (vegetatie-opnamen). U hebt als vrijwilliger de kans om hieraan actief deel te nemen en bij te leren.

Informatie inventarisatie & monitoring:

Tim Polfliet en Roosmarijn Steeman
Natuurpunt Studie
Coördinatoren
Cel planten, mossen, lichenen, fungi
Kardinaal Mercierplein 1
2800 Mechelen

tel. 015/29.72.73
fax. 015/42.49.21 (tav. Studie)

e-mail:
planten@natuurpunt.be

Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud

Voorzitter:
Erik Molenaar
Ferdinand Coosemansstraat 24
2600 Berchem
tel. 03/218.59.69

e-mail
erik.molenaar@skynet.be

fon-o-foon 0474/35.53.69

FON-Website:
<http://users.skynet.be/fon/>

Website (algemeen):
<http://www.natuurpunt.be>
(cfr. natuurstudie)

Nationale Werkgroep Botanie

Voorzitter:

André Van den Bergh
Vitsgaard 9
1745 Opwijk
tel. 052/35.05.18
GSM 0472/ 68.83.35

e-mail:
andre.vandenbergh@pi.be

NWB

Vergeet uw eigen bijdrage aan de
Nieuwsbrief Planten niet!

Verslag Plantenweekend Moezel Vallei Duitsland Mei 2004

André Van den Bergh

Vrijdag 28 mei 2004: Bad Münstereifel, Hirnberg, Eschweilertal

Op de afspraakplaats aan de parking "Hirnberg" stonden de deelnemers al te wachten. We begonnen met de inventarisatie van de parking, hetgeen al een heel gamma algemene soorten opleverde. Uitschieters in de berm waren *Saxifraga granulata* en *Ranunculus bulbosus*. Intussen waren Jacqueline en Marc aangekomen en konden we de weg langs de bosrand, richting Eschweilertal nemen. *Melica nutans*, *Orchis purpurea*, *Pulmonaria obscura*, maar vooral *Melampyrum cristatum* sprak tot de verbeelding. We kwamen voorbij aan een kalkgrasland, waar we een bont allegaartje van bloemen aantreffen: *Orchis mascula*, *purpurea*, *Hippocrepis comosa*, *Teucrium chamaedrys*, *Cephalanthera damasonium*, *Platanthera chlorantha*, *Ophrys insectifera*, *Trifolium montanum*, *Globularia bisnagarica*, *Rhinanthus minor*, *Koeleria pyramidata*, *Gymnadenia conopsea*, *Daphne mezereum*, *Polygonatum odoratum*, *Pulsatilla vulgaris* en *Carex tomentosa*. Hedy en Harry waren de groep komen vervoegen, zodat we met 15 waren. Langs de bosrand in het dal zelf waren *Lathyrus niger*, *Hypericum montanum* en *Lithospermum purpureocaeruleum* nog te vermelden waard. Nog andere interessante vondsten waren: *Listera ovata*, *Ononis repens*, *Poa chaixi*, *Sanicula europaea*, *Genista pilosa* en *Colchicum autumnale*.

Totaal aantal soorten: 319.

Zaterdag 29 mei 2004: Valwig en Valwigerberg in het Moezeldal

Het beloofde een snikhete dag te worden. Karel was streper en met de voltallige ploeg van 22 botanisten begonnen we meteen langs de Moezeloever te Valwig. Een sterk op Gevlekte scheerling lijkende schermbloemige bleek *Chaerophyllum aureum* te zijn. Ook veel *Bromus inermis* langs de oever met *Carex rostrata*, *Helianthus tuberosus*, *Hesperis matronalis* en *Poa palustris*. Tussen de straatstenen groeide *Herniaria glabra*. Langzaam naar boven langs braakliggende wijngaarden, waar we een weelde aan wilde planten aantreffen: *Tanacetum corymbosum* en *macrophyllum*, *Acer monspessulanum*, *Agrostemma githago*, *Artemisia campestris*, *Asplenium adiantum-nigrum* en *septentrionale*, *Buxus sempervirens*, *Genistella sagittalis*, *Crepis pulchrum*, *Draba muralis*, *Euphorbia seguieriana*, *Geranium rotundifolium* en *sanguineum*, *Isatis tinctoria*, *Lactuca perennis*, *Melica ciliata*, *Onobrychis viciifolia*, *Orobanche caerophyllum*, *Parietaria judaica*, *Seseli libanotis*, *Sorbus aria* en *torminalis*, *Stachys officinalis*, *Torilis arvensis*, *Verbascum densiflorum* en *lychnitis*, alsook *Veronica opaca*. We klommen door bos naar de Valwigerberg met *Anthericum liliago*, *Cardamine impatiens* en *Galium sylvaticum*. De wegranden op de kam waren nog goed voor *Pucinellia distans* (strooizout), *Saxifraga granulata* en *Spergularia rubra*. Alvorens de kalvarieberg af te dalen, had niemand bezwaar om eerst van een koel Weizenbier te genieten op het terras van de plaatselijke dorpscafé.

312 streepjes op de IFBL lijst.

Zondag 30 mei 2004: Burg Eltz en de Müdenerberg

Nico was streper van dienst. We parkeerden de wagens op de parking aan het Osterhof, waar we al meteen *Bromus erectus*, *Genista pilosa* en *Torilis arvensis*

ontdekten. We daalden af door het bos en troffen er enkele interessante vondsten aan: *Sorbus intermedia*, *Bromus ramosus*, *Asplenium adiantum-nigrum*, *Cardamine impatiens*, *Carex digitaria*, *Carex pallescens*, *Dentaria bulbifer*, *Galium sylvaticum*, *Helleborus foetidum*, *Polystichium aculeatum*, *Melampyrum pratense*, *Poa chaixi* en *Polygonatum odoratum*. De omgeving van het sprookjeskasteel "Burg Eltz" liet ons een totaal andere flora met heel wat warmteminners zien: *Acer monspessulanum*, *Tanacetum corymbosum*, *Athericum liliago*, *Arabis hirsuta*, *Artemisia campestris*, *Asplenium septentrionale*, *Cardaminopsis arenaria ssp. borbasii*, *Cotoneaster interrigitimus*, *Dianthus carthusianorum*, *Draba muralis*, *Eryngium campestre*, *Galeopsis angustifolia*, *Inula conyzae*, *Isatis tinctoria*, *Lactuca perennis*, *Silene nutans*, *Stachys recta*. Langs de oevers van de Eltz noteerden we nog: *Chaerophyllum aureum*, *Aira caryophyllea*, *Barbarea intermedia*, *Cephalanthera damasonium*, *Colchicum autumnale*, *Dipsacus pilosa*, *Hesperis matronalis*, *Orobanche caryophyllea*, *Pulmonaria obscura*, *Trifolium medium* en *Viscum album*. Op de terugweg naar de wagens vonden we aan een bloembak nog *Veronica polita*. Totaal aantal taxa: 382.

Maandag 31 mei 2004: Vulkaneifel Bettenfeld Mosenberg en Windsbornmaar

Voor de laatste inventarisatie was ik terug streper. Een totaal andere flora op vulkanisch gesteente. Vanaf de parking, met in de aangrenzende weide veel *Campanula glomerata*, klommen we lichtjes door een bos met de volgende opvallende planten: *Sedum telephium ssp. fabaria*, *Actaea spicata*, *Sorbus aria*, *Crataegus x media*, *Crataegus rhipidophylla*, *Ribes alpinum*, *Ranunculus serpens*, *Orchis mascula* en *Platanthera chlorantha*. Langs het kratermeer vonden we *Carex canescens*, *Carex vesicaria*, alsook de zeldzame *Carex lasiocarpa*. Op de rotsen van de Mosenberg groeiden: *Arabis glabra*, *Aquilegia vulgaris*, *Lupinus polyphyllus*, *Scleranthus perennis*, *Thymus serpyllum* en *Genistella sagittalis*. Vlak na de middag keerden de meesten van het gezelschap huiswaarts. Chris, ikzelf, Nico en Leo bleven nog even voor een verkenning van het kleine Kyldal. Een prachtig dal met toch nog enkele vermeldenswaardige planten: *Asplenium septentrionale*, *Sedum forsterianum*, *Cardamine bulbifera*, *Pulmonaria obscura* en *Gymnocarpium dryopteris*.

Totaal aantal soorten: 262.

We kunnen terugblikken op een geslaagd weekend. Ik bedank alle deelnemers voor de goede sfeer in de groep, het ijverig zoeken naar de planten, alsook voor het determineren van de soorten. Ook dank aan Karel en Nico voor de hulp bij het strepen.

Verslag Vakantie te Lermoos (A) in 2004

André Van den Bergh

Van maandag 28 juni tot zaterdag 3 juli verbleven we in Gasthof Tyrol te Lermoos (A), van waaruit we telkens een bepaald gebied in de omgeving botanisch onderzochten. Afhankelijk van de weersomstandigheden, werd getracht om tijdens deze week een maximale verscheidenheid aan biotopen in deze Alpenregio te bekijken. Naast het verslag is er ook per dag een streeplijst van de gevonden soorten. Hedy en Harry waren de initiatiefnemers voor deze plantenweek en samen met hen waren er 22 deelnemers (Andre, Christiane, Hugo, Myriam, Heidi, Evie, Lucrèse, Eric, Rita, Jozef, Vera, Marleen, Jacqueline, Jean, Annie, Etienne, Agnes, Chris, Willy, Mady, Chris en Nicole).

Maandag 28 juni 2004: Lermoos voormiddag: orchideeënwandeling met gids en in de namiddag: verdere verkenning langs de spoorweg te Lermoos

's Voormiddags zijn we meegegaan met een aangekondigde wandeling onder leiding van een lokale botanist. Het bleek dat deze man ons ook de hele woensdag zou gidsen. De tocht van vandaag stond open voor iedereen, zodat de uitleg beperkt bleef tot algemeenheden. Hij was voornamelijk een orchideeënkenners en werkte mee aan inventarisatieprogramma's in de streek. Hij zei lachend dat hij tegen woensdag zijn kennis van de wetenschappelijke namen zou opfrissen. Niettemin liet hij ons een aantal orchideeën bewonderen: *Dactylorhiza cruenta*, die volgens ons sterk op *majalis* leek, *Dactylorhiza traunsteineri*, die o.i. goed leek op *maculata* (beide soorten werden op de streeplijst met een ?? gezet), *Platanthera bifolia*, *Traunsteineri globosa*, *Orchis ustulata*, *Gymnadenia conopsea* en *Listera ovata*.

We geraakten stilaan op dreef en besloten 's namiddags dezelfde toer te doen langs de spoorweg, met de bedoeling ook een aantal andere planten te bekijken. Beladen met flora's en loep togen we aan het werk. Eigenlijk zijn we nooit van die spoorweg weggeraakt!! Er was zoveel te zien, op te zoeken, te discussiëren. Een rondvraag na het avondeten, welke plant de meeste indruk had gemaakt, leverde het volgende op: *Carex pulicaris*, *Carex davalliana*, *Geum rivale*, *Astrantia major*, *Bupleurum longifolium*, *Orobanche gracilis*, *Tofieldia calyculata*, *Traunsteineri globosa*, *Gentianella campestris* (de determinatie van *germanica* was telkens foutief, ook in 2002 in Nauders), *Tragopogon orientalis*, *Parnassia palustris*, *Polygala amara* (Evie had ook de smaaktest gedaan), *Triglochin palustre*, *Thesium pyrenaicum*, *Pinguicula vulgaris* en *Primula farinosa*. De vlinderkenners uit de groep hadden ook een Ringoogparelmoervlinder gedetermineerd.

Voor onze eerste inventarisatiedag hadden we 145 taxa. Al voldoende om goed te kunnen slapen.

Dinsdag 29 juni 2004: Lermoos, Pestkapelle – Brettalm (1334 m) – Höhenweg – Pestkapelle

Na een lekker ontbijt, besloten we vandaag dicht bij het hotel te blijven en een wandeling te maken naar de Brettalm en terug via een andere weg, die uitkwam op de Höhenweg van Lermoos. Vele Alpenplanten waren nog nieuw voor sommigen en anderen hadden nog wat heropfrissing nodig om het vertrouwen terug te winnen.

Chaerophyllum villarsii kwam ons nog bekend voor van de Innvallei, waar het ons heel wat moeite kostte om de plant thuis te brengen. De wolfsklauwenfamilie kwamen we niet elke dag tegen: *Lycopodium annotinum* en *Selaginella selaginoides*. De orchideeënfamilie was goed vertegenwoordigd met niet minder dan 15 soorten: *Corallorhiza trifida*, *Cypripedium calceolus* (1 ex in een verscholen hoekje), *Dactylorhiza incarnata*, *fuchsii* en *majalis*, *Epipactis atrorubens*, *Gymnadenia conopsea*, *Listera ovata*, *Neottia nidus-avis*, *Ophrys insectifera*, *Orchis ustulata*, *Platanthera bifolia* en *chlorantha*, *Pseudorchis albida* en *Traunsteinera globosa*. Verder leerden we goed het onderscheid tussen *Campanula cochlearifolia* en *scheuchzeri* en ook stelden we vast dat alle Duitse gentianen die we in Nauders gedetermineerd hadden, verkeerd waren. Volgens de Oostenrijkse flora betrof het hier allemaal *Gentianella campestris*. In feite bloeit *Germanica* immers ook zo vroeg niet. Verdere opmerkelijke vondsten waren nog: *Clematis alpina*, *Gentiana clusii*, *Gentiana utriculosa*, *Geum rivale*, *Gentiana lutea*, *Hypochoeris maculata*, *Lilium martagon*, *Moehringia muscosa*, *Parnassia palustris*, *Pinguicula leptoceras*, *Scorzonera austriaca*, *Triglochin palustre*, *Carex davalliana*, *Schoenus ferrugineus* en *Orobanche gracilis*, die we praktisch alle dagen tegenkwamen. Totaal: 230 taxa.

Woensdag 30 juni 2004: Geleide wandeling met natuurgids, Lermoos – Biberwier via Wachtersteig – Ehrwald – Panoramaweg – Lermoos

Het beloofde een snikhete dag te worden en onze gids stond ons al op te wachten aan het toerismebureau. Via enkele voortuintjes, waar hij ons absoluut *Cypripedium calceolus* (of ze daar echt wild waren, laten we in het midden en bovendien waren ze uitgebloeid) wou laten zien, bereikten we het eigenlijke wandelpad dat ons naar Biberwier zou leiden. Onderweg liet de gids blijken dat hij van orchideeën wel wat wist, want hij wees ons op enkele niet zo bekende soorten, zoals *Dactylorhiza cruenta* en *lapponica*, alsook de bastaard tussen *Dactylorhiza majalis* en *maculata*. Na heel wat raadpleging van de flora's en talloze discussies, was de gids uiteindelijk niet meer zo zeker van zijn stuk en werd er al eerder van de groep "majalis" en "maculata" gesproken!! Ook de andere orchideeën van de vorige dag waren van de partij. Onze gids wees ons op een eigenaardige plant, die hij *Cicuta virosa*, of Waterscheerling noemde. Waarschijnlijk zal hij wel gelijk gehad hebben, maar we konden de plant met de sleutels niet determineren. Intussen hadden we een mooi schaduwplekje gevonden voor de picknick, in een mooi decor temidden van de talrijke orchideeën. Via het Lermooser Moos, waar we een mooie plek *Polemonium caeruleum* vonden, trokken we naar het centrum van Ehrwald om op een terras te genieten van een lekkere versnapering. De gids kreeg daarna de groep nog moeilijk op gang voor een laatste klim naar de panoramaweg, maar toen hij *Malaxis monophyllos* aanwees, was de groep er als de kippen bij om dit plantje te bewonderen. Andere interessante vondsten waren nog: *Hepatica nobilis*, *Galium boreale*, *Biscutella laevigata*, *Asplenium viride*, *Polygala chamaebuxus* en *Antennaria dioica*. Tijdens deze tocht werden alleen de bijzonderheden genoteerd, vandaar het geringe aantal van 54 soorten, waaronder enkele twijfelgevallen.

Donderdag 1 juli 2004: Ehrwalder Alm – Berghut Alpenglühen – Immensteig – Ehrwalder Alm

Met de gondelbaan lieten we ons tot de Ehrwalder Alm op 1502 m. brengen, waar we via een Höhenweg naar de berghut Alpenglühen wandelden. Het weer zag er vandaag niet zo denderend uit, maar de botanisten lieten zich niet zo maar afschrikken en zochten ijverig alle hoekjes en kantjes af. Naast een heleboel soorten die we bijna dagelijks vonden en deze al algemeen begonnen te beschouwen, troffen we toch een aantal nieuwkomers aan: *Arabis alpina*, *Coeloglossum viride*, *Gentiana verna*, *Gymnocarpium dryopteris* en *robertianum*, *Pinguicula alpina*, *Plantago alpina*, *Primula auricula*, *Prizelago alpina*, *Ranunculus alpestris* en *montanus*, *Soldanella alpina* met zijn trechtervormige kroon, die voorbij het midden in franjes gesneden is, *Thlaspi rotundifolium*, *Valeriana saxatilis*, *Veronica alpina*, *aphylla* en *fruticans*, *Carex ferruginea* en *Carex ornithopoda* ssp. *elongata*. De Oostenrijkse Flora leverde ons nog een interessant kenmerk op om *Gentiana acaulis* en *clusii*, de twee stengelloze gentianen, uit mekaar te houden. De eerste heeft een gladde bladrand en de tweede heeft een papilleuse bladrand. Aan de berghut kregen we een felle onweersbui te verwerken, zodat de namiddagpauze in de kleine Stube niet ongelegen kwam. We daalden af langs de Immensteig, een bergpad “ nur für Geübte”, dat de meesten onder ons niet snel zullen vergeten. Langs kabels en losse kalksteen kwam iedereen heelhuids beneden, maar achteraf bekeken hadden we het toch beter niet gedaan met deze groep en op dit nat wegdek, waar meer geschoven dan gestapt werd.

111 taxa.

Vrijdag 2 juli 2004: Rinnen (1262 m.) – Rotlechtal – Stausee - Rinnen

Met de auto's reden we via Berwang tot het dorpje Rinnen. We konden een rondwandeling maken langs de Rotlech en de gelijknamige Stausee en via de andere zijde naar Rinnen terugkeren. Het was onze vijfde streepdag , zodat het volkomen normaal was dat er nog weinig nieuwe soorten gevonden werden. Toch vonden we langs de wegwandeling te Rinnen een eigenaardige *Geranium* soort, die na determinatie *Geranium phaeum* ssp. *lividum*, met violetkleurige bloemen, bleek te zijn. We ontdekten *Lotus corniculata*, ssp. *delortii* met zijn sterke beharing, *Orobancha gracilis* in rode en gele vorm en *Anthyllis vulneraria* ssp. *alpestris*, die we konden onderscheiden van de ssp. *vulneraria* aan zijn blad met een veel langer eindblad. We vonden niet minder dan 12 orchideeën, waaronder *Cephalanthera rubra* als nieuwtje. Nog andere opmerkelijke planten waren: *Aposeris foetida*, *Aquilegia atrata*, *Campanula thyrsoides*, *Carum carvi*, *Equisetum variegatum*, *Helianthemum grandiflorum*, *Hieracium piloselloides*, *Lotus maritimus* ssp. *siliquatus*, *Luzula luzulina*, *Melampyrum pratense*, *Ranunculus aconitifolius* en *Carex alba*.

In totaal konden er 175 soorten gestreept worden.

Zaterdag 3 juli 2004: Grubigalm – Grubighütte (2028 m.) – Grubigalm - Lermoos

Voor onze laatste inventarisatie probeerden we boven 2000m te geraken. Hedy wist dat dit met botanisten enkel mogelijk zou zijn als je ze al naar een bepaalde hoogte brengt, want anders blijf je beneden hangen. Dus met de gondelbaan en zetellift

omhoog tot de Grubigalm, waar juist wegenwerken bezig waren op de bergweg naar de Grubighütte. Geen fraai zicht, maar des te gemakkelijker om te klimmen (vraag maar aan Evie!!) en bovendien kregen we op 2000m ook een andere vegetatie. Bomen maakten plaats voor bergdennen, zoals *Pinus mugo*, *Rhododendron ferrugineum* en *hirsutum*, de beide alpenrozen (de eerste op kristallijn gesteente en de tweede vooral op kalk). Een andere Lotus werd op naam gebracht: *Lotus corniculatus*, ssp. *alpinus*, met zijn donkerpaarse punt aan de kiel. *Androsace chamaejasme*, *Arabis ciliata*, een sterk gewimperde plant, *Aruncus dioicus*, *Botrychium lunaria*, *Cicuta virosa* (we begonnen hem te herkennen!!), *Daphne striata*, *Draba aizoides*, *Moehringia muscosa*, *Saxifraga exarata* met sterk gevorkte bladeren, *Sedum atratum*, *Soldanella alpina*, *Veronica fruticans* met zijn prachtig rood kringetje in het hart van de bloem en *Blysmus compressus* vulden de streeplijst aan. We picknickten aan de gesloten berghut, waar nog hele pakken sneeuw lagen. Het doffe geluid van de raaf was nooit ver weg en bij een bergmeertje aan de Grubigalm zagen we nog net een ringslang wegglijpen. We namen de steile afdaling door het bos, waar we nog konden genieten van talrijke ex. *Huperzia selago* of Dennenwolfsklauw en kwamen beneden op de ons al vertrouwde Wachtersteig uit, van waar iedereen de weg naar het hotel wist. Er werden 139 soorten genoteerd.

Onze botanische week in de Alpen zat er op. Alhoewel iedereen vond dat de week voorbijgevlogen was, konden we terugblikken op een prachtig verlof met heel wat interessante vondsten en leerrijke anekdotes uit de verschillende gebruikte flora's. Er was een goede sfeer in de groep en er werd ijverig gedetermineerd. Hedy en Harry mogen zeker een pluim op hun hoed steken voor de puike organisatie van het weekend en het uitkiezen van de mooie tochten. Eric mag niet vergeten worden voor zijn "verslag over andere waarnemingen te Nauders en Lermoos", alsook Karel niet, die voor een streeplijst in de Alpen gezorgd had en Evie die het verslag van de eerste dag maakte.

Verslag plantenweekend Nederlands Limburg Mei 2005

André Van den Bergh

Vrijdag 13 mei 2005: Neerkanne en Kannerbos

Op de afspraakplaats aan de markt te Kanne (België) kon Karel, de initiatiefnemer voor het weekend, al 15 van de 23 deelnemers begroeten op deze kille ochtend. We reden even over de Nederlandse grens tot aan de parking aan het kasteel Neercanne en konden zowat onmiddellijk beginnen met onze eerste streeptocht in het Zuid-Limburgse heuvelland. Na een eerste gamma algemene soorten, kon Karel ook Boskortsteel, Bosgierstgras en Klein springzaad aanstrepen. Langs een akkerrand diende de flora een eerste maal uitsluitel te brengen voor het onderscheid tussen Herik, Knopherik en Witte mosterd. We volgden de verkeersweg richting België en kamden de wegkanten uit: Veel Hongaars havikskruid met duidelijke bovengrondse uitlopers, 1 ex. Deens lepelblad als bewijs dat in Nederland ook strooizout gebruikt wordt, verder ook Gewone agrimonie, Groot streepzaad, Steenkruidkers, Knolboterbloem en Wilde marjolein. Aan de overkant, naast het

kasteeldomein, viel Karel's blik op een paarse bloeiwijze, die hij voor Damastbloem hield. De verrekijker van Annie bevestigde deze determinatie. Langs de Jeker vonden we Bermooievaarsbek, Reuzenbereklaauw en Geoord helmkruid. Via een asfaltweg klommen we langs de bosrand met enkele mergelgrotten, die nu dienst doen als champignonkwekerij. De Wilde kardinaalsmuts bloeide er welig en Muursla, Donderkruid en Ruw vergeet-mij-nietje waren niet ver uit de buurt. In een voortuin werd de flora bovengehaald voor determinatie van een Vulpia soort: op basis van het verschil in lengte tussen beide kelkkafjes en de lengte van de kafnaald bleek het Eekhoorngras te zijn. Bergop ging het naar het kasteel Neercanne, waar op de muren Boksdooorn en Kandelaartje groeiden en ook heel wat Gele helmbloem voorkwam. We keerden terug naar de wagens voor de middagpauze. De tafels op het kasteelterras stonden weliswaar gedekt, maar blijkbaar was dit voor gasten met een ander maatpak. We hadden echter ook niet te klagen, want onze boterhammen smaakten heerlijk onder de lindebomen en intussen waren Harry, Hedy en Anne de groep komen vervoegen. Na de middag werd het hellingbos "Kannerbos" verkend, met uitschieters zoals: Grote keverorchis, Eenbloemig parelgras, Bosvergeet-mij-nietje en Wintereik.

Totaal aantal taxa: 247.

In de vroege namiddag konden we doorrijden naar het hotel "Vijlener Hof", waar we later op de avond de andere deelnemers konden verwelkomen.

Zaterdag 14 mei 2005: Vijlenerbos – Zevenwegen – Cottessen

Hier en daar nog wat slaperige ogen bij het vertrek om 9u op de parking van het hotel. Enkele hadden slecht geslapen en andere misschien niet genoeg!! Marc ontving een bericht van zijn moeder dat zijn vader een trombose had gekregen. Minder fraai nieuws dus, zodat Marc 's middags naar huis terugkeerde, maar achteraf vernamen we dat het nog best meeviel. De NWBNP wenst Marc's vader in elk geval een spoedig herstel. We bleven in Vijlen en parkeerden de wagens aan de Zevenwegen in het Vijlenerbos. Het weer beloofde niet veel goeds. We kregen wat zachtere temperaturen, maar de hele dag viel er een sappige motregen uit de lucht, zodat onze streper alle moeite had om de lijst droog te houden. Het was vandaag hoofdzakelijk een streeptocht in bos en langs bosranden. Borstelkrans was een nieuweling, die we konden herkennen aan de sterkere beharing en de minder aangename geur dan Wilde marjolein. Ook Grasklokje met zijn duidelijk verschillende bladeren onderaan en op de bloeistengels, waaruit dan nog melksap sijpelde, kwam op de streeplijst. In een wegkant kon een plek Muizeoor bewonderd worden en Klein kaasjeskruid in bloei kon gemakkelijk op naam gebracht worden. Knolboterbloem en Ruw vergeet-mij-nietje bleken vaste klanten te worden op de lijst. Het bos zelf herbergde heel wat soorten, waarvan de voornaamste hierna volgen: Bleke zegge, Reuzenzwenkgras, Muurhavikskruid, Gladde witbol, Fraai hertshooi, Witte en Veelbloemige veldbies, Boswederik, Mispel, Bosgierstgras, Muursla, Gulden boterbloem, Trosvlier, Schaduwkruid, Mannetjesereprijs. We waren bijna de Maretak vergeten. Af en toe moeten de botanisten ook eens naar boven kijken.

226 soorten en iedereen kletsnat!!

Zondag 15 mei 2005: Geuldal Oud-Valkenburg – Schaelsberg - Euverem

We vonden een parkeerplaats aan de rand van het bos op het plateau. De regenzone was teruggekeerd en perste de rest uit. Iets minder slecht dan gisteren, maar toch bleef het druilerig weer. Ik was streper van dienst en mocht direct de streeplijst voorzien van de nodige bescherming. Aan een kapel troffen we Knolsteenbreek aan. We daalden af door het bos en kwamen op een interessante kapvlakte met heel wat opmerkelijke soorten: Eenbes, Slanke sleutelbloem, Gulden boterbloem, Heelkruid, Bosereprijs, Grote keverorchis, Vogelnestje, Valse voszegge, Zeegroene zegge, Bleke zegge, Pilzegge, IJle zegge en Glad parelzaad. Via een paadje bereikten we de spoorweg Aachen – Maastricht, die we langs een brug konden oversteken. Veel Kruidvlier en Reuzenbereklaauw vonden we in deze omgeving. We kwamen uit op een brede aardeweg langs de Geul en stelden daar vast dat Leo en Piet ontbraken. Het was onbegonnen werk om ze terug te zoeken en we gingen er dan maar van uit dat ze terug naar de auto's zouden keren. Langs de Geuloevers determineerden we Veerdelig tandzaad, Kleine kaardenbol, Reuzenbasemien en Klein springzaad. Onder de spoorweg door vonden we langs het talud Hangende zegge, die waarschijnlijk afkomstig was uit de tuin van het naburige huis. Langs de rand van het veld, op een verruigd stuk, groeiden enkele planten van Gevlekte scheerling. Op de top van de helling, aan de bosrand, stond een mooie Wegedoorn en in het bos zelf troffen we nog Drents krentenboompje aan. En inderdaad, aan de auto's vonden we de verloren zonen terug. Leo had nog wat plantenmateriaal ingezameld, maar helaas kwam alles van buiten het hok. De plaats waar Griekse alant groeide was nochtans de moeite van het bekijken waard. Na de middag werd de rest van het bos met aanpalende wegkanten verkend: Donderkruid, Gewone vogelmelk, Ruig viooltje, Bernagie, Kamgras, Paardebloemstreepzaad, Knolboterbloem, één Kandelaartje in de wegberm!!, Vierzadige wikke en vooral Blauw walstro waren nog zowat de voornaamste vondsten. Totaal aantal soorten: 280.

Maandag 16 mei 2005: Gronsveld - Trichterberg

Onze vierde streepdag met eindelijk zon en een lekker lenteweertje. Vesten en truien maakten plaats voor korte hemdsmouwen, maar Karel had last van keelpijn en voelde zich niet helemaal fit. Niettemin wou hij toch strepen op de laatste dag van het plantenweekend. We hadden wat zoekwerk met het vinden van een geschikte parking langs het bos en uiteindelijk werd dan maar besloten om de parking van het sportcentrum te gebruiken. We bevonden ons buiten het hok en dat betekende dus "picknick meenemen". Hedy bleek dit niet gehoord te hebben en was zonder eten en drank op pad. Er waren echter genoeg deelnemers die haar van spijs en drank konden voorzien, maar ze besloot toch maar om vroeger terug te keren naar de wagen. Aan een afgelegen huis langs de bosrand startte de streepocht. Gevlekte scheerling, IJzerhard, maar vooral Hartzonnebloem (waarschijnlijk een overblijfsel uit een vroegere tuin) en Europese pimpermoot waren opvallende verschijningen. Op enkele onbereikbare rotsen konden we de vegetatie niet determineren. We volgden een smal paadje langs de bosrand met op het talud begrazing door schapen. Amandelwolfsmelk, Pilzegge, Bosanemoon, Ruig hertshooi, Grote keverorchis, Eenbloemig parelgras en Donderkruid werden gestreept. Verder in het bos waren er

enkele evenwijdige paadjes, waar Zeegroene zegge, Bleke zegge, Muursla, Stalkaars, Ruig viooltje, Mispel, Eenbes, Zwartblauwe rapunzel, Heelkruid en Slanke sleutelbloem de lijst aanvulden. Een poeltje in een weide trok onze aandacht en er groeiden inderdaad enkele soorten, die we tijdens het weekend nog niet gezien hadden: Grote waterweegbree, Gewone waterbies, Beemdlangbloem en Grote lisdodde. Na wat klimmen en dalen door het bos, vonden we enkele omgehakte boomstammen als ideale picknickplaats. Na de middag doorkruisten we een weiland met nog het opmerkelijke Paardebloemstreepzaad. Op de streeplijst stonden 198 streepjes.

Alvorens afscheid te nemen, hadden we nog de tijd om een terrasje te doen op Nederlandse bodem. Terwijl het laatste Nederlandse gerstenat naar binnen vloaide, kwamen al de eerste voorstellen voor het weekend 2006. (Rursee Eifel, de Gaume etc.). Wie een voorstel heeft met verblijf voor een twintigtal personen, mag het vlug laten weten!!

We kunnen terugblikken op een geslaagd weekend. Ik bedank alle deelnemers voor de goede sfeer in de groep, het ijverig zoeken naar de planten, alsook voor het determineren van de soorten. Vooral dank aan Karel voor het voorbereiden en organiseren van dit aangenaam weekend.

Het Etbos (Eksaarde) en de Turfmeersen (Moerbeke) 23 april 2005

Erik Molenaar

Vooraf

Een 10-tal floristen vertrekken aan de Kerk van Eksaarde naar het Etbos. Er zijn drie studenten aanwezig, en enkele lokale floristen die een diepgaande kennis hebben van de plantenwereld in dit stuk Waasland.

Tom Neels heeft deze duo activiteit met zijn afdeling opgezet, we herkennen bovendien Andre Van Peteghem, en Arne Verstraeten. 's Namiddag onderzoeken we nog de Turfmeersen in Moerbeke-Waas waarbij onze lijsten de op til zijnde beheerwerken documenteren mogen.

Bespreking

Het Etbos is een oud bosfragment (Ferraris kaart) gelegen in een depressie langs de Zuidlede, waarin ook enkele percelen in beheer zijn bij afdeling Moervaart-Zuidlede. De bodem bevat een ondiep gelegen kalklaag, gekend als moeraskalk, die heel wat landbouwfosfaat neerslaat. Het kanaal Zuidlede zorgt trouwens ook nog voor een deel kwel. Het is prachtig lenteweer en er staat al heel wat in bloei. Na de middag bezoeken we de Turfmeersen, een natuurgebied dat reeds geruime tijd in beheer is. Voorafgaand aan enkele ingrijpende beheerwerken maken wij enkele gedetailleerde lijsten die wellicht vroegere vondsten aanvullen.

Het Etbos

Zuidlede betonnen sluisje (c3-46-23)

Op weg naar het gebied zien we oud betonnen sluisje waar we even een lijst van wilden maken. Na enig noteren viel op dat er geen enkele typische muurplant bij was. Het betrof vooral moerasplanten zoals Gewone engelwortel, Pinksterbloem, Hoge cyperzegge, Moerasspirea, Hop en Wolfspoot. Voorts nog wat Glad walstro en Gewoon robertskruid.

Zuidlede oever en wegbermen (c3-46-23)

Een mooie wandelweg naast het oude kanaal biedt zicht op een massa Groot hoefblad dat zeer hoge bloeiwijzen had, verder Stijf barbarakruid, bloeiende Pinksterbloem, Stijve zegge en Oeverzegge. In de akkers bloeit Klein bronkruid en in de bermen staat heel wat (zeer groot) Gewone ereprijs, Heggenwikke en de griezels Reuzenberenklauw.

Etbos – essenhakhout (c3-46-14)

Hoewel het onder vuur van de jacht ligt heeft het een opbouw die heel wat bijzondere soorten herbergt. Onder een scherm van oud Essenhakhout en populiersoorten als Blauwe Eksaarde treffen we de belangrijkste oudbos-indicatoren aan, zoals Eenbes en Grote keverorchis, Rode kornoelje, Gelderse roos, Wilde kamperfoelie, Hazelaar, Bosandoorn en Knopig helmkruid.

Voorts merkten we enkele Rodelijst-soorten op. Als ‘achteruitgaand’ bekend waren Gewone agrimonie, Gewone brunel, Kantig hertshooi en Penningkruid. Enkele opvallende zaken waren toch we een massavegetatie van Kruisbes en de Schietwilgen die zeer rijk waren aan epifyten als Haarmutsen. Het bos is doorsneden door kwellende slootjes waarin soorten van Elzenbroek een goed onderkomen vonden.

Verlaten maïsakker naast bos (c3-46-14)

De mogelijke verwerving van rond het bos gelegen percelen leidt tot een volgende lijst met abundanties. Na twee jaar konden al heel wat bossoorten de kale plek veroveren. We zien heel wat Sporkehout, Gewone es, Eenstijlige meidoorn, Boswilg, Grauwe wilg, Aalbes, Gewone vlier en Wilde lijsterbes.

Bovendien staat er Kantig en Gevleugeld hertshooi, Echte koekoeksbloem, Gewone brunel en Geoord en Knopig helmkruid.

Raaigrasakker (c3-46-14)

Dit perceel is inmiddels verworven en hoewel het er droevig uitziet in vergelijking met de akker maken we toch een lijst met abundantieschaal van Tansley. Het perceel heeft een rodelijst-soort, namelijk Kantig hertshooi. In de karresporen treffen we nog heel wat Sterrenkroos aan, maar de vruchtjes zijn nog niet rijp en het zijn landvormen. Van de 32 soorten staan er 8 alleen in de rand.

Essenbos op zandige kalkrijke bodem (c3-46-14)

Lou Roelandt neemt ons nog mee naar een pas verworven perceel waarop een plantage van Gewone es staat. Het geeft uit aan een waterpartij met greppels. De kruidlaag ziet blauw van de Hondsdraf en het Zenegroen. We maken een lijst met abundatieschaal van Tansley. Na enige tijd treffen we er tientallen exemplaren van Grote keverorchis en ook een vlek met Poelruit, en enkele plaatsen met Echte koekoeksbloem. Er zijn naast de essen een aantal sierbomen en tuinplanten aanwezig. In eerste fase zullen deze storende zaken worden verwijderd, later wordt de kruidlaag verschraald en de duidelijk bemeste hoek met fruitboompjes kan nog wel wat extra verschrallend maaien gebruiken. In de waterpartijen zien we o.a. Oeverzegge met een barnsteenslak en duizenden kikkervisjes tussen de Gele waterkers. Naderhand begeben we ons naar het volgende dorp, Moerbeke aan de Moervaart.

De Turfmeersen

Weiland met aspect van Madelief en Paardebloem

Geheel gewoon is het grasland niet, en zeer recent verschenen Zeegroene zegge en Grote ratelaar.

Moerloop nog niet afgegraven

Hier bevindt zich een mooie oever- en watervegetatie met o.a. Stomphoekig sterrenkroos en een massa Rode waterereprijs. Eén pol Dotterbloem staat al jaren onbeweeglijk in het landschap.

Moerloop afgegraven

Na afgraving van de oude Moerloop tot op de turflaag konden heel wat bijzondere soorten worden genoteerd, zoals Lidsteng en Glanzig fonteinkruid. Voor de geschiedenis van dit mooie natuurgebied verwijzen we naar de website van afdeling Moervaart-Zuidlede.

Slot

Veel jonge gezichten op een excursie doet altijd deugd. De ervaring van de Waaslanders maakte het ons makkelijk om bijzondere biotopen te bezoeken. Het Waasland heeft al zijn geheimen nog lang niet prijs gegeven.

Overzichtslijsten van deze excursie kunnen op aanvraag verkregen worden via Natuurpunt studie of via de auteur van dit artikel.

Vooraf

Langs de Moervaart liggen - verspreid over verschillende gemeenten - natte percelen die recent in natuurbeheer zijn gekomen. De bedoeling van de inventarisatie is ondermeer een gedetailleerd beeld te krijgen van de huidige toestand en van hieruit de monitoring van het beheer te starten.

Voorlopig gaat het nog niet om zeer soortenrijke systemen. Toch was het een verrassing te merken hoeveel soorten van kalkrijke kwel er toch aanwezig waren. De waterstanden van de Moervaart worden geregeld, maar zijn niet constant. Vooral in de natste stukken leidt dit tot een diffuus vegetatiebeeld, waarin soms soorten opduiken die enkel verschijnen in periodes van langdurige lage waterstand. eerst bezoeken we de Reepkens in Wachtebeke en ten leste de Moervaartmeersen in Sinaai-Waas.

Bespreking

Hooiland

Eerst bekijken we een hooiland met nabegrazing door paarden, dat sinds 3 jaar in beheer genomen is. Het beheer is tweeledig : maaien, met afvoer (zomer) en extensief nabegrazen door paarden. Er is nog heel wat indicatie van bemesting en er zijn grote haarden met akkerdistel. Ook zijn er planten uit het nabijgelegen rietland op dit toch hoger gelegen perceel verschenen.

Sloot 1

Ooit waren dit zeer lange natte hooilandjes, waar de naam Reepkens van afkomstig is. De sloten waren ooit vol waterplanten en we maken nu de som van het intensief landbouwregime. De oevers zijn geraakt door herbiciden. Het Gewoon watervorkje is frekwent te zien.

Plaatselijk staat er zeer veel Sterrenkroos, waarvan zowel stuifmeel als rijpe zaden te zien zijn.

Even ingaan op dit Stomphoekig sterrenkroos, dat een atypische rozet ontwikkelde:

-(bleek)gele stuifmeelhokken, meeldraden tot 1cm lang

-kleine onvolledige rozetten wegens landvormen

-bleke bladstengels

-vrucht lichtbruin, quasi ongevluegeld met enigszins teruggeslagen stijlresten

-microscopisch: haar met 8 segmenten, vrij regelmatig stuifmeel boonvormig vrucht breedte 1,2 lengte 1.4 mm, kortgesteeld, steelblaadjes aanwezig.

Rietland

Rietlanden zijn nature niet erg soortenrijk en de meeste vertegenwoordigers van deze gemeenschap zijn 'banale' soorten als Ruw beemdgras, Gele lis en Gorte egelskop. Daar in een echt rietland altijd water tussen de stengels moet te zien zijn is

niet heel het perceel een Typho-Phragmitetum. Op plaatsen waar strooisel is opgehoogd verschijnt ondermeer Blauw glidkruid, maar ook soorten van stikstofarmere bodems zoals Moerasspirea, Kantig hertshooi, Melkeppe en Lidrus. Gewoon watervorkje -een op het water drijvend mosje- is overal te zien. Terwijl wij moeizaam vorderen door de manshoge vegetatie cirkelt boven ons een Bruine kiekendief.

Populierenbos

Veel storingen door een aanpalende maïsakker. Tussen de aanplantingen verschijnt een zomereikenbos met in de natste delen rietlandsoorten en een grote zeggevegetatie van Moeras- en Oeverzegge.

Broekbos

Het rietland gaat over in een groot en prachtig schietwilgbroekbos, waarvan de grote exemplaren zijn omgevallen door windworp. De kluiten staan loodrecht en worden door IJsvogel en Winterkoninkje gebruikt als broedplaats. In de stuikgaten blijft water staan en pionieren lichtminnende soorten. Tony toont ons terloops de Tweetandige spoelhoren (*Laciniaria biplicata*) die zich bij droogten verschuilt aan de boomvoeten van Schietwilg. Het bos is rijk voorzien van epifyten, maar daar er geen echte mossen- en lichenenkenners bij zijn laten we het maar zo. De schietwilgen zijn trouwens ijf van kroon en de meeste epifyten bevinden zich op enkele meters boven het maaiveld. Oud bos-soorten waren enkel Ijle zegge en Smalle stekelvaren. Van Geoord helmkruid troffen we één populatie aan.

Sloot 2

Achter het kerkhof bereiken we nog een weiland dat bijzonder kortgegraasd zilverschoongrasland is. Omdat de meeste soorten achter de draad staan noteren we dit perceel in de sloot en slootranden.

Hier was Watertorkruid en Grote waterweegbree aanwezig. Stomphoekig sterrenkroos, Klein kroos en Dwergkroos waren de enige hydrofyten. Op de oever stonden als indicatie van minder stikstofrijke bodem Moerasspirea, Moerasrolklaver, Veenwortel, Grasmuur, Lidrus en Moeraswalstro.

Divers

De terloopse vondsten tussen de percelen wijzen ook op kalkhoudende bodems. Daar ze niet in de onderzochte graslanden werden opgemerkt gaat het vermoedelijk om uitgezette soorten en zaken op opgevoerde grond.

Dottergrasland

Dit pas aangekocht ruig dottergrasland, is bijzonder aangereikt door naast liggende maïsakkers. Dat het opnieuw over kalkhoudende kwel beschikt bewijzen ondermeer Moesdistel en Zeegroene rus.

Hooiland

Ten slotte rijden we nog naar de Moervaartmeersen waar een complex van vochtig hooiland en bosjes tegen de oude Moervaart aanliggen. Na enkele jaren verschralen verschijnen ook hier steeds meer soorten van schraal grasland.

Bovendien vonden we ook hier *Carex x prolixa*, die we enkel van de Kempen kenden.

Het maaisel wordt gebruikt door biologische landbouwers, die er de geiten mee bijvoederen. Deze vorm van onrechtstreekse sponsoring levert een uitstekende kaas naar het schijnt.

Slot

Hoewel er geen wereldschokkende vondsten werden gedaan, vonden we in de omgeving toch enkele Rodelijst-soorten.

Als achteruitgaand vermeld zijn Grote windhalm, Zompvergeet-mij-nietje, Kantig hertshooi en Beemdkroon . De twee laatste zijn indicatoren van stikstofarme bodems.

Overzichtslijsten van deze excursie kunnen op aanvraag verkregen worden via Natuurpunt studie of via de auteur van dit artikel.

Mechelen (Keerdok en Oude binnenstad) 7 mei 2005

Erik Molenaar

Vooraf

Vorig jaar bekeken we in detail de oude Dijkkaden in de binnenstad en nu hernemen we dit in het km-hok erboven, nl. in d4-27-42. We noteren de soorten met hun abundantie volgens Tansley, een inschatting die we ruim opvatten. De meeste biotopen zijn zo'n 100 meter lang in omtrek.

We zijn met vier floristen op stap.

Bespreking

Natuurstenen kademuur van het keerdok

Hier bevindt zich de aanlegplaats van de Mechelse Yachting Club en door de contacten van vorig jaar worden we langs een poortje binnengelaten op de aanlegsteiger. Van hierop kunnen we met de neus op de feiten kijken. Onder een 50-tal soorten bevindt zich heel wat Klein glaskruid en Kandelaartje. Naast de klassieke soorten van muren zoals Vlinderstruik, Muurvaren, Muurleeuwenbek en Mannetjesvaren zien we ook Steenhoornbloem, Muurhavikskruid en Plat beemdgras. De muur leunt lichtjes naar achteren zodat de regen niet alleen ons maar ook de hele muur bevoeit. Er zijn heel wat nitrofielen soorten aanwezig, want de kaden zelf zijn goed voorzien van honden fecaliën. Aan de benedenzijde groeien allerlei oeversoorten, zoals Stijf barbarakruid, Hop, Wolfspoot, Waterzuring en Gewone

engelwortel. Er hangen nog steeds enkele bloembakken aan de kade, maar de kuiswoede op de muurflora is weldegelijk gestopt. Een veelbelovende vaststelling. Enkele introducties op de muur zelf moeten we nog vermelden: een kleinbladige klimop en een beklierd huislook dat het op de basische muur niet lang zal uithouden. Er bevindt zich ook nog Stinkende ballote – vooral bovenop – de muur.

Betonfabriek

Verder langs de muren van het keerdok is niets te zien, want dit zijn nieuwe betonnen muren en over een hele afstand zelfs verzwaard met metaalplaten. Aan de laadruimte van een oude fabriek treffen we een grote populatie Amerikaanse kruidkers aan, verder Muurvaren en Muurpeper op beton.

Afleidingsdijle

Langs het met herbicide bespoten Rode kruisplein gaan de naar de afgeleide Dijle. De bedijkte stukken zijn begroeid met Japanse duizendknoop en Riet, waarin waarachtig een Kleine karekiet zingt. Verderop zijn de muren steil en begroeid met heel wat Klein glaskuid.

Vooraf beneden, in de getijde zone, groeien oeversorten, zoals Gele waterkers, Moerasspirea, Reuzenbalsemien, Zwarte els en Waterzuring.

Pekelstrook aan E. Tinellaan

In de saltflush van de invalsweg treffen we enkele halofyten aan. We vermelden Zulte, bloeiende Hertshoornweegbree en bloeiend Stomp kweldergras naast Ruige zegge en Straatgras.

Predikherenklooster

Dit verlaten en afgeschermd pand is tot de muurvoet toegegroeid met allerlei plantsoen. We vinden er zowel Kleine veldkers, Kleine varkenskers, Gewone vlier, Gewoon robertskruid, Muursla, Mahonia en Sneeuwbes naast Hazelaar-juvenielen en Zoete kersjes. Op de muur klimt een eerste scheutje Valse wingerd, voorts heel wat Muurvaren en Vlinderstruik.

Boomspiegels – Straatbeeld

Vooraf de boomspiegels hebben van herbiciden te lijden. Toch vinden we er nog enkele die de dodendans zijn ontsprongen, waarin we een massa Stippelganzenvoet en Kruipertje zien. In het straatbeeld zelf valt voorlopig niets bijzonders te noteren, behalve Hoge fijnstraal, die duidelijk in opmars is.

Sint-Alexius en Catharinakerk

De koude jaagt ons eerder binnen dan rond dit heiligdom. Op de muren noteren we Gewoon robertskruid, Muursla, Muurleeuwenbek en Mannetjesvaren. Heel wat houtige gewassen zetten zich hier voet aan 'wal', te weten jonge exemplaren van Amerikaanse vogelkers, Zomereik, Boswilg, Sporkehout, Hulst, Mahonia, Zoete kers, Gewone vlier, Peterselievlier en opnieuw Zomerlinde.

Norbertijnen abdij

Na een welverdiende middagpauze in Den Anker breekt de zon er door. We dwalen door de oude straten, enigszins opgetogen dat de Gentse student Steven in ons gezelschap de wilde flora leert kennen. We zien op de muren van dit pand Stinkende gouwe, Muurleeuwenbek, Mannetjesvaren, Liggende vetmuur, Muurvaren, Bezemkruiskruid en Kleine veldkers.

Parking OVAM - VLACO

Op een opening in de huizenrij ligt een grote parking waar we uitgebreid het stadskruid kunnen bekijken. Naast de gewone 'spoorwegflora' zien we nog jonge exemplaren van *Catalpa bignonioides* en op een muur groeit een exemplaar gekweekte Vlakke dwergmispel en een Koningskaars. Op deze blackspot groeien samen een 60-tal plantensoorten.

Slot

We komen enkele mensen tegen die veronderstellen dat we van Natuurpunt zijn en een praatje komen maken. Op dat vlak is Mechelen wel een open stad. We gaan nog even met de kersverse florist naar de populatie Zwartsteel kijken en besluiten in 'Den Akker' met een verdiende pot bier (of koffie).

Overzichtslijsten van deze excursie kunnen op aanvraag verkregen worden via Natuurpunt studie of via de auteur van dit artikel.

Dendermonde (Brusselse Poort en Denderkaden) 21 maart 2005

Erik Molenaar

Vooraf

Met vier floristen staan we aan de start. Er is niemand uit Dendermonde komen opdagen, dus vandaag jammergenoeg geen gids om de locale bijzonderheden te tonen.

Bespreking

Vandaag bezoeken we een Stad aan de Dender waar de oorlog voor heel wat schade heeft gezorgd. De omwalling dateert van 1822 en de kanalisering en sluizen van midden 18de eeuw, dus is er hoop op enige muurflora. De meeste gebouwen - in Wederopbouwstijl uit het interbellum - zijn nog geen eeuw oud. Het onderzoek speelt zich af in 3 IFBL-hokken.

Spoorwegemplacement

Ten westen van het station ligt een ruim emplacement waar de Zwenkdravik al staat te wenken. Eveneens overvloedig aanwezig zijn o.a. Zandraket, Zandmuur, IJle

dravik, Kandelaartje en Steenhoornbloem. Plaatselijk zijn Zandhoornbloem, Ruw vergeet-mij-nietje en Vreemde ereprijs niet te tellen, net als de wel iets grotere Japanse duizendknoop dat in de rand een struweel heeft overwoekerd.

Oranje Havikskruid (Foto Wim Strecker)

Naast de algemene verschijning van Heermoes treffen we een afwijkende vorm aan, met intermediaire kenmerken van Lidrus. Zo staat er bijvoorbeeld een sporenaar op de plant en zijn de zijtakken gevuld. Een exemplaar wordt ingezameld ter controle. Gele morgenster is zeldzaam aanwezig, maar toch meer dan Groot streepzaad en Oranje havikskruid. Er staan een 60-tal soorten. Vreemd maar waar: de koekoek roept ons toe, van uit een bosje vlakbij.

Fortheuvel tussen Poort en Watertoren

Aan de Brusselse poort liggen nog enkele oude bakstenen formuren die uitkijken over de stad. Alleen Muurvaren heeft zich hier gevestigd. We onderzoeken ook de koepel erboven, waar zich een Essen-iepenbos heeft ontwikkeld met in de kruidlaag een gesloten vegetatie van Klimop. Er staan enkele exemplaren ongewoon oude Es, Schietwilg en Zomereik, maar de iepen zijn allemaal afgestorven. In de struiklaag vinden we de typische soorten uit dit bos, nl. Kruisbes, Rode kornoelje, Wilde liguster en Eenstijlige meidoorn, voorts Grauwe abeel, Ratelpopulier en Zoete kers. Enkele exoten gedroegen zich ongewoon invasief. Gewone esdoorn vormde een bijna gesloten tapijt zaailingen, zelfs door de Klimop. Verder de klassieke pestsoorten Sneeuwbes, Mahonia en Indische schijnaardbei. Blijkbaar is dit niet voorzien als openbare ruimte, want we belanden ongewild in een tuin aan de waterkant. Van Zomerlinde waren enkele grote spontane vestigingen te zien, evenals van andere sierbomen, zoals Noorse esdoorn.

Brusselse poort, waterpartij en graslandjes

De poort zelf en de plantsoenen er rond zijn niet om aan te zien, als natuurliefhebber wel te verstaan.

In enkele gazons zijn enkele rechthoeken ongemaaid gebleven. Helaas staat hierin niets dat de moeite waard is. In sommige perken zijn 'inheemse planten' aangeplant,

maar ook weer met de nodige monstrositeiten, kleurafwijkingen en ander fraais dat het nabijgelegen natuurgebied kan intrekken en besmetten.

Onder oude haagjes vinden we nog enkele exemplaren Gewone ereprijs. Grote bevernel staat duidelijk reeds in het natuurgebied 'Kalendijk', dat in weerwil van de naam geheel met bos is aangeplant.

Brusselse poort, wegberm

De bermen zijn hier kort geschoren en in de pekelrand staan duizenden exemplaren Hertshoornweegbree te bloeien. Na enig speuren vinden we een 20-tal vrij banale soorten. In een bepaald stuk heeft men op zekere afstanden soorten ingezaaid, waaronder de hardnekkig opduikende Inkarnaatklaver. Aan het station zijn veel heel wat drankgelegenheden waarvan er één reeds een terras heeft buiten staan. Hier bespreken we de verdere plannen tijdens het middagmaal.

Denderkaden

Eén van de stamgasten wil ons de weg wel wijzen naar de oude stadskern en neemt ons mee op een enorme omweg door Kalendijk. Uiteindelijk bereiken we de oude Dender aan de Mechelse poort. Helaas is hier een heel deel gedempt en ligt er nu een grote ongebruikte verharde oppervlakte. Opvallend scheren de huiszwaluwen over ons heen. Ze hebben hun nesten o.a. op het Gerechtsgebouw gemaakt. Waar de kaden beginnen maken we onze lijst. De bedekking is niet erg groot en buiten Muurvaren, Steenbreekvaren, Zijdemos en Muurleeuwenbekje vinden we geen specifieke Muurflora.

We noteren ook watergebonden flora. Zo staat er op enkele plaatsen heel wat Zwanebloem. Enkele uitschieters zijn - nu reeds bloeiend - Klein kaasjeskruid en Heksenmelk. Op de kade treffen we ook enkele planten Ruig klokje, een plant van kalkrijke bossen, vermoedelijk een tuinontsnapping. Als de rechte muren overgaan in een glooiende met rotsblokken verzwaarde dijk halen we net geen 50 soorten.

Denderdijk

Hier is wat meer ruimte voor oevervegetatie, zoals Kalmoes, Zwanebloem en Blauw glidkruid. De waterkant wordt beschaduwd door een groep Sumak, dat welig en ongebreideld tiert. Nog in de zon staat Brede lathyrus, op een wijze die ons vertrouwd voorkomt. Al meermaals zagen we deze thermofiele inwikkeling op glooiend basalt aan de waterkant. Kraailook staat breekbaar in knop.

Begroeide restanten van het Sas

Was alles maar zo prachtig begroeid als deze oude rotspartijen in de rivier. Een lust voor het oog en de camera. We nemen uitgebreid de tijd om een speurtocht op dit monument te doen. Op deze luttele oppervlakte staan zeker zoveel soorten als over de hele kademuren in de rest van de stad.

Ook met enkele soorten die we nog niet gezien hebben vandaag, zoals Geoord helmkruid, Gevleugeld helmkruid, Valse voszegge, Echte valeriaan, Behaarde boterbloem, Plat beemdgras en muurvormen van Schaduwgras. Bovendien staat hier een bijzonder grote populatie Steenbreekvaren. Uitgerekend hier - zegt ons een

paneel - wordt een restauratie doorgevoerd en wordt pleziervaart op de Dender mogelijk gemaakt.

De mensen die ons passeren op de voetgangersbrug zijn wel benieuwd waarom wij 'de vissen tellen'. Als we onze bezorgdheid uiten over de komende restauratie krijgen we toch heel wat bijval. Benieuwd of we hierover contact kunnen krijgen met iemand uit het stadsbestuur.

Losse waarnemingen

Op weg terug naar het Station noteren we o.a. Hoge fijnstraat op het trottoir, een soort die we nu pas opmerken.

Slot

Elke stad heeft zo haar botanische geheimen. Dendermonde is een stad waar heel wat groen en natuur omheen ligt. maar de muurflora is hier ook de moeite waard.

Overzichtslijsten van deze excursie kunnen op aanvraag verkregen worden via Natuurpunt studie of via de auteur van dit artikel.

Rupelmonde, Centrum en Schelde 25 juni 2005

Erik Molenaar

Vooraf

Kleine belangstelling voor het Rupelmondse onderzoek, het derde wat betreft Urbane onderzoeken en muurgebonden flora. Toch heeft deze kleine stad met haar ligging aan de Schelde heel wat verrassingen te bieden. Grote wegen lopen er niet door het centrum, dus is de bevoorrading van adventieven ook eerder beperkt.

Drie floristen en een tijdelijk extra waarnemer noteerden mossen en vaatplanten uit locaties, allen in c4-54-21, behalve de begraafplaats, die in c4-44-43 ligt, net boven de rand van het hok. Na de vondst van enkele merkwaardige zaken, boodt de heer Heyrman ons aan naar een natuurgebied te gaan en daar ook de flora in detail te noteren. We houden zijn voorstel achter de hand en denken aan de fonkalender van het komende jaar.

Het dorpscentrum was zwaar aangepakt met herbiciden, zelfs tot op de muren was er gesproeid, met alle gevolgen voor de toeristen die leuninggen aan de kaden vastnemen en kinderen die zaken oprapen en zo in contact komen met het onzichtbare gif. Hartelijke mensen zijn het wel in Rupelmonde: onze bezorgdheid over de muurflora op de historische sites leidde prompt tot een fax naar de milieudienst. Dank u Brigitte van de Toeristische dienst!

**Duits viltkruid op de boordsteen van een kade
Getijdemolen, Rupelmonde (Foto Wim Strecker,)**

Bespreking

Kerk en muurvoet

Op de oude kerk vinden we alleen wat Muurvaren op de Schipperskapel. De rest van de muren en de voet zijn spaarzaam begroeid met stervende planten, o.a. Klein glaskruid. De Zwarte nachtschade hier is enkel subsp. nigrum. Kan deze beter tegen gif?

Oude muren in centrum

Rupelmonde is zeer rijk aan Klein glaskruid, de oude muurtjes zijn voorts begroeid met zaken als Muurvaren, Gewone, Kluwen- en Steen hoornbloem, Vroegeling, Akkerkool, Tuinwolfsmelk en Kleine ooievaarsbek. Op een klein koertje vinden we Stijve windhalm, samen met Canadese en Hoge fijnstraal.

Tuinjudaspenning en Zegekruid staan aan muurvoeten. Boven op een muur bloeit Bosandoorn.

Braaklandje op afgebroken huis

Op deze locatie is niet gespoten omdat ze afgeschermd is. Het doet het oog goed om frisse planten te zien, al is het maar Stippelganzenvoet, Kleverig kruiskruid of Zwarte nachtschade.

Gazon aan kade

Zeer soortenarme gazons hebben soms nog een vrolijk aspect als Klein streepzaad, Gewoon biggekruid, Gewone brunel en Hopklaver bloeien. Opvallende soorten waren Fijn schapegras, heel wat Ijzerhard en een dominantie van Kleine klaver. Een beeld dat we terug zien aan de begraafplaats.

Steiger en ponton

Toch zijn er plaatsen waar de herbiciden niet kunnen worden toegepast, nl. het Scheldeponton. Een ijzeren rooster heeft hier en daar bij hoogtij wat slib gevangen en er groeien o.a. Zulte, Moeraskers, Wolfspoot, Grote kattenstaart, Riet en Blauw glidkruid. Het zal ons benieuwen hoe ver in de Schelde er al zoutverdragende soorten als Zulte gevonden zijn.

Veerstalstraat, muur en kade bespoten

Hier was vroeger de overzet, gelegen in een Scheldeinham die nu gedelmpd is. De lage muren zijn allemaal vergiftigd. Toch vinden we nog Klein glaskruid, Steenhoornbloem en Kantige Basterdwederik (subsp. tetragonum). Voorts vermelden we Zwenkdravik, Hondсроos, Tengere vetmuur en Tuinjudaspenning.

Molen, oude muren en kanaaloever bespoten

De getijdemolen ligt aan een imposante toegangseu, waarvan een zijde als kade is ingericht. De muren zijn - zelfs net boven water - volledig doorgespoten. Onder de stervenden vernoemen we Watermuur, Kleine teunisbloem, Klein glaskruid, Zwart tandzaad, Gele waterkers, Muurleeuwenbek, Mannetjesvaren, Gewone brunel en Echte valeriaan. Verderop doen we echter een fraaie vondst.

Duits viltkruid is maar van één plek bekend, namelijk het fort van Haasdonk. Daar is nu verandering in gekomen. Ook in Rupelmonde staat het sierlijk te bloeien. Wij vrezen echter dat het onder het herbicidengeweld zijn status uit de Rodelijst zal meemaken: met uitsterven bedreigd. Tot slot vermelden we nog een zeer blauw aangelopen sierzwenkgras als verwilderd op de kade, niet met zekerheid "Blue fescue", een van de 30 soorten die we hier telden.

Molen, zandige randen

Niet op steen, maar op de zandige randen noteren we o.a. Citroengele honingklaver, Gewone spurrie, Stijve klaverzuring, Zilver schoon, Kleverig kruiskruid, Korrelganzenvoet en een massa Amerikaanse kruidkers.

Graventoren, op de muren

Muurbloem (*Erysimum cheiri*) op de 19de-eeuwse Graventoren is zeer overtuigend aanwezig. Deze soort is niet in de Rodelijst opgenomen, al komt ze tot hoog in Noord-Holland voor op oude muren en is ze bijzonder kwetsbaar door restauraties. Hier vinden we een schaduwvorm van Klein glaskruid dat met zijn enorme bladeren verdacht op Groot glaskruid lijkt. Dit word ingezameld.

Ook van muren bekend is Kruisbes, Donderblad, Bitterzoet, Ijzerhard en Dauwbraam. Heel wat soorten uit tuinen en groenvoorzieningen ontsnappen op muren, en dragen niet bij tot de biodiversiteit van onze rotsflora. Hier gaat het om Vlakke dwergmispel, *Rubus laciniatus*, de Klimop cultivar 'Hibernica' en Sumak.

Braakland bij nieuwbouw

In een straatje met talrijke Huiszwaluwnesten kijken we even rond op een werf waar een nieuw huis wordt gezet. De Grote kaardenbol lokt ons er binnen. Uit de vroegere tuin (vermoedelijk) vinden Tuingoudsbloem, Gewoon vingerhoedskruid, Prikneus en Slaapbol een nieuw plekje tussen de stenen. Voorts overleven er Viltige basterdwederik, Bosaardbei, Gewone hennepnetel, Akkervergeet-mij-nietje en Zegekruid. Grote windhalm, een soort die je steeds minder aantreft, staat prachtig in bloei.

Begraafplaats

De gazon aan de ingang is wel schraal, maar bijzonder kort gemaaid en verdord in de hitte. Rolklaver (Gewone) staat er in bloei, zodat we toch even verdueren. We treffen nog Gewone brunel en Tijmeprijs aan, soorten die het al lang niet meer best doen. Ten slotte vinden we Liggend hertshooi in bloei. Alleen Muurleeuwenbek wordt blijkbaar getolereerd op de waarlijke dodenakker.

Verlaten kleiput

We nemen een kijkje tot aan het water. Bij het afdalen komen we al heel wat Zomerfijnstraal tegen. Het insectenleven is opvallend welig. In het water groeit Kroosmos (*Ricciocarpos natans*) en daar houdt het mee op. Op de helling noteren we nog *x Festulolium loliaceum*.

Nieuwe Scheldewerven

De scheepswerf aan de Schelde herbergt nog wat bijzondere planten. Tussen de rails naar het water groeit Heen, vrolijk bloeiend. Op een schuine betonnen muur treffen we een brede Kruidkers aan, die na determinatie Veldkruidkers blijkt te zijn. Er staan er wel enkele bijeen, samen met een plukje Muurpeper.

Tussen metaalplaten bloeit Ijzerhard, zijn naam eer aandoend.

Scheldeoever en slik

Nog geen 30 soorten vinden we hier bijeen, maar wel enkele bijzondere, waaronder Zulte, Platte rus, Amerikaanse kruidkers, Katwilg, Blauwe waterereprijs en Grote egelskop. Er is ook een gordel Ruwe bies, iets lager dan Heen.

Voorts breken wij onder de ongenadige zon ons hoofd over een kale zegge die in het slik onderaan de dijk staat. Hij wordt duidelijk 2 maal daags volledig overspoeld. Het zijn brede dicht opeengroeiende planten, waarvan we uiteindelijk enkele bloeiende aren vinden.

Met de flora sleutelen we op Ruige zegge. De Ruige zegge die hogerop op de dijk staat, is keurig behaard en ziet er uit zoals het moet. Ook deze zaken worden ingezameld en gekiekt.

Vermelden we nog een fraai bloeiende pol Gevleugeld helmkruid, waarvan het staminodium een duidelijk slangetongetje heeft. De vorm en kleur van de bloem wijst op *Scrophularia umbrosa subsp. neesii*, ooit bekend als Rivierhelmkruid. Opmerkelijk is verder nog dat hier geen Reuzebalsemien staat. Gelukkig.!

Oever en vijver bij Graventoren

Hier is blijkbaar recent een aanleg geweest van een park, naast een enorme lege vlakte dolomiet. We vermelden hier Kalmoes, Gele plomp, Gekroesd fonteinkruid en Heen. Een grote populatie Watergentiaan staat hier in bloei. Als we zulke zeldzame zaken tegen komen kan er wel wat voorbehoud bij. Wellicht is er een brave ziel naar een plantencentrum gegaan om deze te koop zijnde soort even los te laten in de nieuwe vijver. Enige navraag kan hier licht op de zaak brengen.

Slot

Als we de soorten overlopen kunnen we het geen slechte dag noemen. Twee Oud-bossoorten stonden op muren: Bosandoorn en mannetjesvaren. Als achteruitgaand bekend in de Rodelijst zijn Grote windhalm, Zwenkdravik, Bosaardbei, Gewone rolklaver, Penningkruid, Gewone brunel en Gewone spurrie. Zeldzaam is Veldkruidkers terwijl de aan brakwater gebonden soorten Zulte en Ruwe bies uiteraard vrij zeldzaam zijn en blijven. Steenhoornbloem en Klein glaskruid zijn nog steeds als zeer zeldzaam geweten. Maar Watergentiaan en Duits viltkruid zijn soorten die in de Rodelijst genoteerd staan als "met uitsterven bedreigd". Onderzoek van het Stedelijk milieu leidt toch weer tot de nodige verrassingen, als blijkt dat tussen de muren van de steden en dorpen nog zo veel bijzonders leeft. Spijtig dat de mentaliteit met betrekking tot landbouwvergiften in het nabije milieu - de straat en de openbare gebouwen - zo moeilijk is te veranderen.

Overzichtslijsten van deze excursie kunnen op aanvraag verkregen worden via Natuurpunt studie of via de auteur van dit artikel.

Tavigny en het Canal de Bernistap 9 april 2005

Erik Molenaar

Vooraf

Deelnemers: Erik Molenaar, Wim Strecker, Kris Symons, Laetitia Janseune, Sarah De Graeve, Elisabete Dias Da Costa, Rudy Van Loock, Mieke Bens, Emiel Wagemans en Judith De Keyser.

Met Judith en Miel keken we natuurlijk ook naar Fungi, verder naar Mossen, Insecten, Amfibieën en Vogels.

Het was een koude maar zonnige voorjaarsdag en de sneeuw was maar drie weken tevoren weg. We inventariseren ook een deel van het Canal de Bernistap en de ruïne van de Moulin de Lambiéval. De waarnemingen zijn verzameld in 2 uurhokken.

Bespreking

Tavigny is een deelgemeente van Houffalize en ligt achter de Hoge Venen, tegen het Hertogdom aan. Het Canal de Bernistap is een gigantisch historisch project onder Koning Willem I dat nooit werd afgewerkt door de revolutie van 1830. Het maakt ook deel uit van een natuurgebied. Hieronder vind je een overzicht van de nota's die we maakten op deze fantastische dagtocht.

Dorpskern, Kerk, Kasteel

De dorpskern bestaat eigenlijk alleen uit enkele huizen rond het Chateau de Tavigny, de watermolen en de kerk. Op de oude muren zien we o.a. Muurvaren, Steenbreekvaren, Zandhoornbloem, Vroegeling (*Erophila verna subsp. verna*), Muurpeper en Grote muur. Aan de kerk staat een massa Donkersporig bosviooltje te bloeien. Dit Reichenbachviooltje hebben we natuurlijk in de Ardense bossen niet meer gezien. Op de gestapelde muren onder de kerk groeien voorts *Sedum kamtschaticum* en – hoe is het mogelijk - de Amblevehuislook (*Sempervivum funckii var. aqualiense*). Deze vetplant is een unicum dat we reeds jaren geleden in de groeve van Heid-des-Gattes poogden terug te vinden. De Beklierde huislook is wellicht reeds gekweekt en vervolgens ontsnapt.

Holle wegen en steilranden

Net als in Vlaanderen worden holle wegen geteisterd door afspoelende mest uit de omgevende weiden en akkers. Als we het dorp verlaten, op weg naar Bernistap, stellen we ons tevreden met Muizenoor, Akkerkool, Gewone veldbies, Drienerfmuur, Heggenwikke, Bleeksporig bosviooltje en Witte klaverzuring. Onder de oude Beuken en Zomereiken verschijnt het (Gewoon) schaduwkruiskruid. De Trosvlies staat al in knop. Overal staan rozetten van Gewoon vingerhoedskruid.

Vallei van de Rouvroi – dottergrasland

Als we de volgende vallei in wandelen zien we onder ons de beekvallei van de Pouhou, die in haar uiterwaarden een Dottergrasland heeft ontwikkeld. Hierin zijn soorten als Muskuskruid, Moerasstruisgras, Veldrus, Gewone engelwortel, Adderwortel en Bosbies al goed herkenbaar boven de verspreide mat van overjaars Rietgras gegroeid.

Dotterbloem en Pinsterbloem staat in bloei. Verder vinden we in mindere mate Bittere veldkers en Echte koekoeksbloem. De Pouhou mondt uit in de Rouvroi.

Vallei van de Rouvroi - sparrenbos en veldweg

De overzijde van de vallei is een sparrenplantage die toch nog enkele typische soorten herbergt. In de mosrijke ondergroei - met Gewoon pluisjesmos, Gewoon gaffeltandmos, Kussentjesmos, Gewoon haarmos en Gewoon thujamos - overleven o.a. Liggend walstro, Bochtige smele, Struikhei, Blauwe bosbes en heel wat

Mannetjesereprijs. Zo zuur is de omgeving nog niet, want we noteren er o.a. Muursla, Framboos, Knopig helmkruid, Geel nagelkruid, Grote centaurie, Bosvergeet-mij-nietje en (Gewoon) schaduwkruid. Op de open bospaden groeit bovendien Kale vrouwenmantel.

Vallei van de Rouvroi – Boerderij Bernistap

Als we de grote Ardense boerderij van Bernistap bereiken biedt het zoeken ons enkel banale soorten als Look-zonder-look, Stinkende gouwe, Tuinjudaspenning, Moederkruid en Grote ereprijs.

Canal de Bernistap

Het kanaal is bijna 200 jaar verlaten en er heeft zich een bijzonder mooie watervegetatie in ontwikkeld. Door het grote verval is de verlanding nog niet manifest. De oevers zijn met Wilgen verbost. De verzanding is erg uitgesproken.

In de diepe geulen vestigen zich nog steeds Haaksterrenkroos, Wateraardbei, Klein kroos, Moerasvergeet-mij-nietje, Holpijp, Gele waterkers en Beekpunge. De dominante waterplant is wel Witte waterkers. Op de kraggen hebben Bittere veldkers, Pinksterbloem, Moerasspirea, Mannagras, Watermuur, en vooral Rietgras een vast tapijt gevormd.

Speenkruid heeft de vaste delen in het kanaal intussen bereikt. Het kanaal ligt in Pouhou die verderop in Rouvroi uitgeeft.

Vallei van Rouvroi - steilkantjes met schist en leisteen

We dwarsen de vallei van de Rouvroi en bereiken de restanten van een oude mijn. In de weilanden liggen grote bulten met leisteen waarop zich een schraalgrasland heeft ontwikkeld. We vermelden hier o.a. Klein vogelpootje, Grasklokje, Fijn schapegras, Muizenoor, Zandblauwtje, Gewone veldbies en Tengere vetmuur. Klein hoefblad was uitgebloeid. Gewone ereprijs, Mannetjesereprijs, Boskruid, Echte tijm waren ook van de partij.

Het dominante mos was Grijs bisschopsmuts en wat ons bijzonder verbaasde waren de forse matten met Eenjarige hardbloem. Het betreft hier waarschijnlijk overjarige vormen, want de houtige basis van het zeer zeldzame broertje Overblijvende hartbloem zagen we niet. Een stekje gaat alleszins per bloempot mee naar huis om de eventuele bloeiwijzen na te kijken. Je weet maar nooit.

Trosvlinder wist de begrazing perfect te ontlopen. Op een stapelplaats van sparrenhout verschijnt de Voorjaarskluiszwam. Ook een kiekje waard.

Vallei van de Rouvroi – bronbos

Op een bosweg die afdalt naar de Rouvroi kwelt op verschillende plaatsen helder water op. In deze bronnetjes krioelt het van Bruine kikkervisjes, belaagd door Waterspin en Waterschorpioen. De bronnen worden gedomineerd door Klein bronkruid, Egelboterbloem, Pinksterbloem en Moerasmuur.

Voorts zien we veel Dotterbloem, Speenkruid, Moeraswalstro, Mannagras en Kruipende boterbloem. Aan de randen noteren we nog Kruipend zenegroen, Bosandoorn, Grote waterweegbree, Harig wilgenroosje en Grasmuur. In de snelstromende beek wiegen zich lange takken van Vlottende waterranonkel.

Vallei van de Rouvroi – Beukenbos

Dit hellingbos is bovenaan een Parelgras-Beukenbos. Hierin treffen we Bosanemoon, Bleeksporig bosviooltje, Boszegge, Fijnspar, Eenbloemig parelgras, Struikhei, Wilde kamperfoelie en Beuk. Onderaan is het rijker en vertoont het de kenmerken van het Eiken-Haagbeukenbos, met o.a. Gevlekte aronskelk, Ruwe smele, Geel nagelkruid, Bosbingelkruid, Heggenwikke, Gewoon schaduwkruiskruid, Muursla en Aardbeiganzerik.

Vallei van Tavigny – kapvlakte

We wandelen nu over een heuvel naar een andere vallei en een ander uurslok (j7-28-34). De verlaten bosweg is bijna toegegroeid met Brem. Tussen de bulten vervult Gewoon struisgras groeien Klein vogelpootje, Mannetjesereprijs, Bleeksporig bosviooltje, Borstelgras en Liggend walstro. Hier en daar vinden we nog wat Struikhei. De bramen leggen hun versperringen steeds hoger over de ongebruikte weg. Van op de heuvel hebben we een machtig uitzicht over de vallei.

Vallei van Tavigny - Moulin de Lambiéval

Beneden in het dal ligt een oude watermolen waarvan het toevoer kanaal en de leistenen muur ook geheel vervallen is. Hierop groeit een enorme populatie Gewone eikvaren. Verder groeit er Gewoon vingerhoedskruid, Trosvlier, Bosandoorn, Grote muur, Gewoon robertskruid, Zomereik en Echte valerian.

Ook hier nemen de bramen de heerschappij over. Lager vinden we Kale vrouwenmantel en Gele dovenetel, Look-zonder-look en Moeraszegge. De zuidhelling is een goed biotoop voor Levendbarende hagedis, waarvan we enkele zeer jonge dieren aantreffen. Vaste lupine en Blauwe druifjes wijzen nog op een vrolijk tuintje van de molenaar. Op open plekken vinden we nog Vroegeling en Gewone veldsla.

Vallei van Tavigny - Veldweg naar kapel

Als laatste aandachtspunt gaan we langs een veldweg naar een kapel. De oude houtkanten bestaan uit Ratelpopulier, Gewone es en Zomereik waaronder zich in de landbouwmest heel wat Framboos, Gewoon robertskruid en Geel nagelkruid wist te vestigen. Op steilkanten groeit toch nog Gewone veldbies, Glad walstro, Grasklokje en Schapezuring. Rond de kapel vinden we alleen zaailingen van Witte paardekastanje.

Verderop groeien wellicht de versierselen die ooit de devotieplaats opluisterden, met name Hemelsleutel, Muskuskaasjeskruid, Sneeuwkllokje en Maarts viooltje.

Slot

Het loont zeker de moeite deze omgeving in de voorzomer opnieuw te bezoeken. Vooral de bronnen, het kristalheldere water dat uit het kanaal vloeit en de muurflora zijn een nader onderzoek meer dan waard.

Overzichtslijsten van deze excursie kunnen op aanvraag verkregen worden via Natuurpunt studie of via de auteur van dit artikel.

Nieuwsbrief ZWAMMEN

5e jaargang, nr. 3
juli 2005

natuurpunt
Studie

Paddestoelenwerkgroep Natuurpunt

Momenteel zijn er in Vlaanderen 12 paddestoelenwerkgroepen van Natuurpunt actief. Zij organiseren talloze excursies waarbij aandacht besteed wordt aan educatie. De werkgroepen doen aan inventarisatie van gebieden. Deze gegevens worden systematisch ingevoerd op uurhokniveau (4 km x 4 km) of op kwartierhokniveau (1 km x 1 km). Deze gegevens kunnen op termijn gebruikt worden voor het samenstellen van een atlas. In Vlaams-Brabant werd in 2001 een atlasproject opgestart met ondersteuning van de provincie. Momenteel wordt naar 20 gemakkelijk herkenbare soorten die in bosgebieden voorkomen gekeken. U kan hier als vrijwilliger actief aan deelnemen. Nieuwe vrijwilligers zijn welkom: een handige brochure voor het herkennen en determineren van de soorten wordt gratis verspreid en er zijn talrijke cursussen voor beginners en educatieve wandelingen.

Informatie excursies, cursussen en atlasproject:

Roosmarijn Steeman
Natuurpunt Studie
Kardinaal Mercierplein 1
2800 Mechelen
015/ 29 72 11

Hans Vermeulen
Graatakker 11
2300 Turnhout
tel. 014 47 29 53

E-mailadres:
paddestoelen@natuurpunt.be

Inventarisatie van Paddestoelen in West-Vlaanderen

Christine Hanssens

Ook in West-Vlaanderen zijn we gestart met de inventarisatie van de paddestoelen met als doel een boek samen te stellen waarin het paddestoelenbestand nader toegelicht wordt. Dit moet een basis vormen om de interessante biotopen op te sporen en te beschermen. Dit moet tegelijk de rationele basis zijn waarop we ons in de toekomst kunnen baseren om de evolutie van het paddestoelenbestand én van het milieu te beoordelen. Ons uiteindelijke doel is: meewerken aan het behoud van de biodiversiteit en middelen vinden om de kwaliteit van het milieu te verbeteren.

Paddestoelen op naam brengen is niet eenvoudig omwille van het groot aantal soorten en het feit dat vele slechts gedurende korte tijd verschijnen. Daarbij komt nog dat de microscopische eigenschappen soms nodig zijn om zekerheid te bereiken bij bepaalde determinaties.

Na overleg is gepland van het project in 2 delen te laten verlopen.

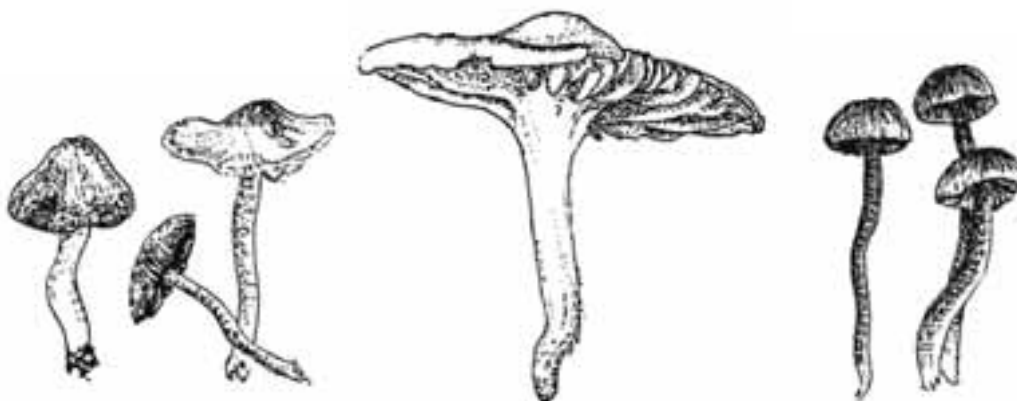
EERSTE DEEL: INVENTARISATIE VAN ALLE SOORTEN IN 3 REGIO'S

- 1) Regio Brugge: rijk aan oude bossen
- 2) Regio Westkust: met het uitgebreid duinengebied van De Panne
- 3) Regio Kortrijk: arm aan bos, maar met talrijke aanplantingen uit de laatste 30 jaar

Dit zijn de gebieden waar mycologen reeds een hele tijd inventariseren. Er bestaan dan ook heel wat gegevens over die verder moeten aangevuld worden. Streefdoel is van per uurhok (4km op 4km) ten minste 150 soorten te vinden.

TWEEDE DEEL: INVENTARISATIE VAN 60 GOED HERKENBARE SOORTEN IN DE GANSE PROVINCIE

We hebben gekozen voor de 20 aandachtsoorten uit Vlaams-Brabant en 40 andere. De 20 die we overnemen uit Vlaams-Brabant zijn hoofdzakelijk mycorrhizavormers nl. de amanieten, enige russula's, melkzwammen en boleten. Het zal heel interessant zijn van onze resultaten te vergelijken met wat gevonden werd in Vlaams-Brabant. Bij de 40 andere die we selecteerden zitten enige wasplaten; deze zijn zeldzaam tot zeer zeldzaam maar verwijzen naar bepaalde eigenschappen van het milieu.

Papegaaizwammetje

Sneeuwzwammetje

Vuurzwammetje

Zwartwordende wasplaat

Andere o.a. Geweizwam en Echt judasoor zijn zeer algemeen.

Geweizwam

Echt Judasoor

Er zijn er ook die verbonden zijn met bepaalde boomsoorten, zo hebben we Esdoornhoutknotszwam, Berkenzwam en Paarse eikenschorszwam.

Esdoornhoutknotszwam

Berkenzwam

Paarse eikenschorszwam

De ganse lijst kunnen jullie tegen het paddestoelenseizoen aantreffen op de site van NATUURPUNT.

Voor dit deel van het project zijn heel veel medewerkers nodig. **De soorten zijn zo gekozen dat men niet over een microscoop noch over sterk gespecialiseerde boeken moet beschikken om ze te herkennen.** Men moet geen specialist zijn om ze te herkennen. Voor sommigen onder jullie kan het de start zijn om zich aan paddestoelen te interesseren. En “wie ze alle 60 wil vinden” in West Vlaanderen zal lang en intensief moeten zoeken.

We vragen jullie van deze 60 soorten in jullie omgeving (tuin, Park, bos, wegrand, natuurgebied) op te sporen en voor elke waarneming de volgende gegevens te noteren:

- 1) Datum
- 2) Biotoopomschrijving, vb. tuin, grasland enz.
- 3) I.F.B.L.coördinaten van het kilometerhok (ga hiervoor naar www.giswest.be) of noteer gewoon het adres van de vindplaats
- 4) Naam van de paddestoel en aantal exemplaren
- 5) Geef indien mogelijk ook de naam aan van de waardplant, het substraat of de mycorrhizasymbiont

Om een zekere continuïteit bij de uitvoering van het project te bereiken vragen we dat je regelmatig je waarnemingen opstuurt naar:

Frank Vandendriessche
Steenbakkersstraat 18A
8500 Kortrijk
E-mail adres : frank.vandendriessche@yucom.be

Frank verzamelt de gegevens en stuurt ze verder naar de algemene databank. (andere vondsten mogen natuurlijk ook doorgegeven worden).

MYCOLOGIA-ZUID-WEST-VLAANDEREN heeft eveneens een folder ter beschikking waarin de 60 soorten met pentekeningen van Jean-Pierre Dewijn en kleurenfoto's voorgesteld zijn. Hierin staan ook tips om deze soorten te herkennen, evenals tal van wetenswaardigheden over al deze zwammen. Deze folder kunnen jullie bij Frank Vandendriessche bekomen of door 3 Euro (eventueel +1Euro verzendingskosten) te storten op rekening 738-0106620-39 Mycologia Z.W.VI Schouwburgplein 5 B1 8500 KORTRIJK

Met dank aan Jean-Pierre Dewijn voor de pentekeningen.

Cursus Mycologische microscopie Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring

Judith De Keyser

De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring organiseert dit najaar een nieuwe beginnerscursus mycologische microscopie. Deze cursus spitst zich toe op het microscopisch onderzoek van paddestoelen en gaat door elke derde dinsdag van de maand.

Geïnteresseerden worden uitgenodigd op de introductieavond op dinsdag 27 september om 19.30 in de Bioruimte van de UA aan de Groenenborgerlaan 171; 2020 Antwerpen.

Voor verdere inlichtingen en om in te schrijven voor deze cursus kan u contact opnemen met:

Judith De Keyser
Vaartstraat 102
2845 Niel

Telefoon: 03/844.67.27 0495/69.89.50
mail: judithdekeyser@tiscali.be

Een uitgave van
Natuurpunt,
vereniging voor
natuur en
landschap
in Vlaanderen

